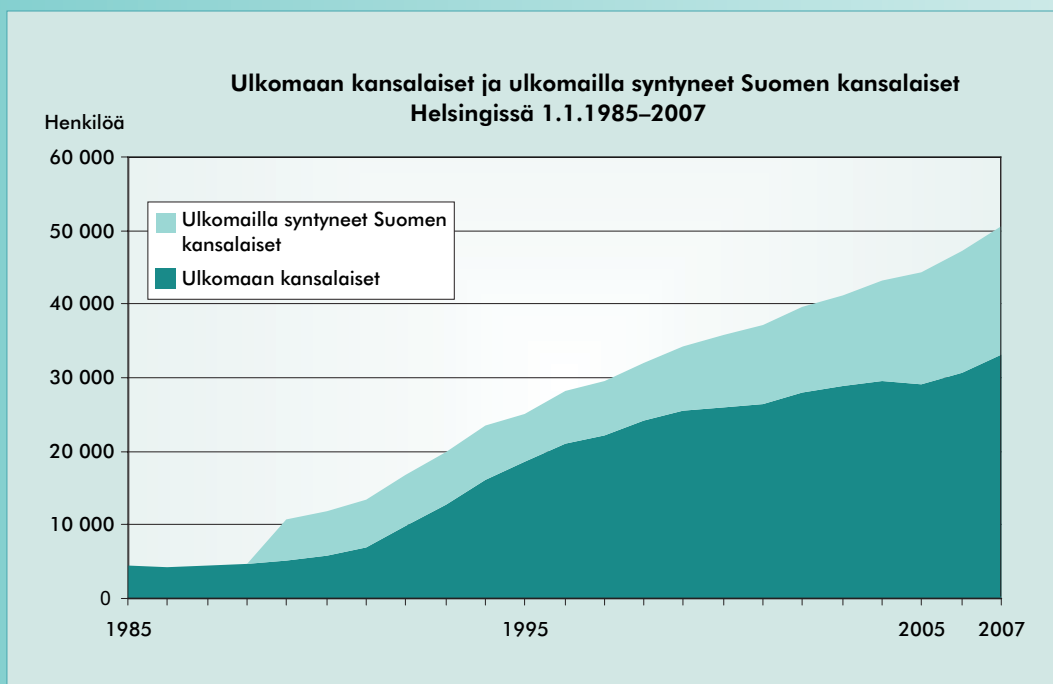




Helsingin ulkomaalaisväestö vuonna 2007



Verkossa
ISSN 1796-721X

Painettu
ISSN 1455-7231

LISÄTIETOJA

Asuminen Maija Vihavainen, p. (09) 310 36412

Koulutus Timo Äikäs, p. (09) 310 36397

Työllisyys Minna Salorinne, p. (09) 310 36412

Väestö Tea Tikkanen, p. (09) 310 36386

etunimi.sukunimi@hel.fi

Sisällysluettelo

Esipuhe	2
1. Ulkomaan kansalaisten määrän kehitys Helsingissä	3
2. Ulkomaan kansalaisten kansalaisuudet	5
3. Ulkomaan kansalaisten ja koko väestön äidinkielet	7
4. Maahanmuuttajien erityisryhmät: pakolaiset ja paluumuuttajat	9
5. Ulkomaan kansalaisten muuttoliike Helsinkiin ja Helsingistä	10
5.1 Tulo- ja lähtömuutto ulkomaiden kanssa	10
5.2 Maan sisäinen muuttoliike Helsingin ja Suomen muiden alueiden välillä	12
5.3 Kokonaismuutto	13
6. Ulkomaalaisten alueellinen sijoittuminen Helsingissä	14
7. Ulkomaalaisten väestörakenne	17
8. Perheet ja syntyvyys	19
9. Asuminen	20
10. Työllisyys ja työttömyys	22
11. Koulutus ja opiskelu	24
12. Tiivistelmä	27
Käsitteet ja luokitukset	29

Esipuhe

Helsingin ulkomaalaisväestö vuonna 2007 tilastokatsaukseen on koottu väestö-, työvoima-, asumisen ja koulutustilastoja Helsingin ulkomaan kansalaisista ja ulkomaalais-taustaisista. Julkaisu on päivitetty versio vuosittain ilmestyvästä julkaisusta ja tiedot ovat päivitetty siltä osin kuin uusia tilastotietoja on ollut käytettävissä.

Tilastot perustuvat valtaosin Tilastokeskuksesta hankittuihin aineistoihin. Julkaisun lopussa on kuvattu aiheeseen liittyviä käsitteitä. Julkaisun toteutuksesta ja väestötietojen toimittamisesta on vastannut Tea Tikkanen sekä työhön ovat myös osallistuneet työvoimatilastojen osalta Minna Salorinne, asumisen tilastojen osalta Maija Vihavainen ja koulutustilastojen osalta Sanna Ranto.

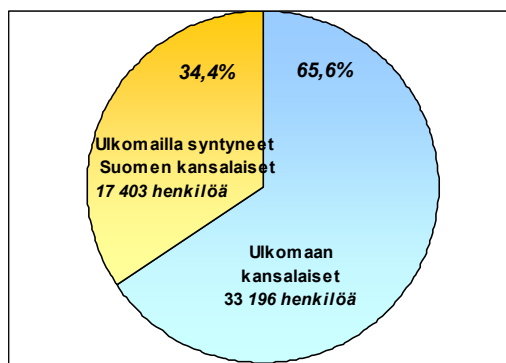
Tammikuussa 2008

Leila Lankinen
tietohuoltopäällikkö

1. Ulkomaan kansalaisten määrän kehitys Helsingissä

Helsingiläisistä 5,9 prosenttia oli ulkomaan kansalaisia vuodenvaihteessa 2006/2007. Yhteensä ulkomaan kansalaisia oli 33 196 henkeä. Heidän lisäksi 17 403 helsingiläistä on ulkomailla syntyneitä Suomen kansalaisia. Ulkomaan kansalaiset ja ulkomailla syntyneet Suomen kansalaiset muodostavat ulkomaalaistaustaisten ryhmän. Helsingiläisistä 9 prosenttia oli ulkomaalaistaustaisia eli yhteensä 50 599 henkilöä vuoden 2007 alussa.

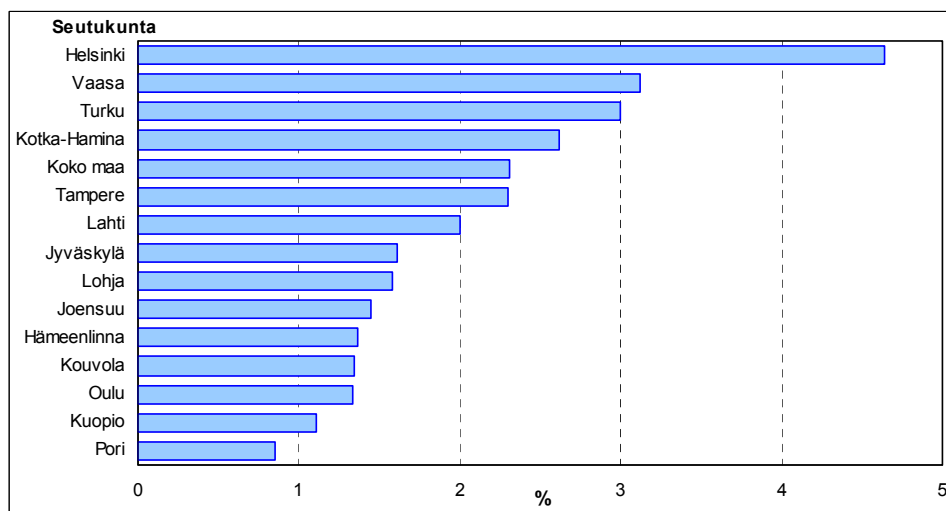
Kuvio 1. Helsingin ulkomaalaistaustaiset 1.1.2007



Helsingin seudulla ulkomaan kansalaisten osuus väestöstä oli 4,6 prosenttia. Koko maassa asui yhteensä 121 739 ulkomaan kansalaista eli 2,3 prosenttia koko Suomen väestöstä. Koko maan ulkomaalaisista 27,3 prosenttia asuu Helsingissä.

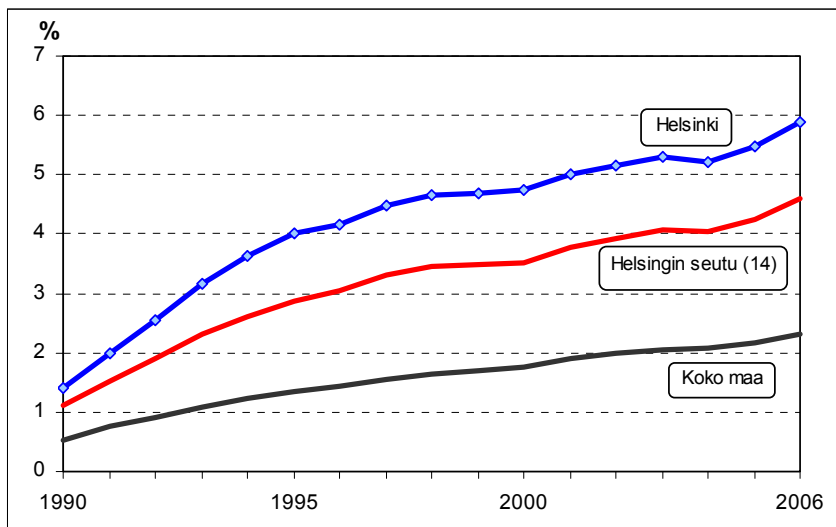
Vuonna 2006 ulkomaan kansalaisten määrä kasvoi 2 426 henkilöllä Helsingissä. Kasvu on lähes 1 000 henkeä enemmän kuin vuoden 2005 aikana. Edellisvuotiseen verrattuna kasvua tuli 7,9 prosenttia. Myös Helsingin seudulla ja koko maassa määrät kasvoivat enemmän kuin edellisinä vuosina. Helsingin seudulla määrä lisääntyi 4 151 hengellä ja koko Suomessa 7 887 hengellä. Vaikka Helsingin ulkomaalaisten määrä on lisääntynyt 1990-luvulta lähtien, niin Helsingissä on vähän ulkomaalaisia kansainvälisesti vertailtaessa.

Kuvio 2. Ulkomaan kansalaisten osuus väestöstä väkiluvultaan suurimmissa seutukunnissa 31.12.2006



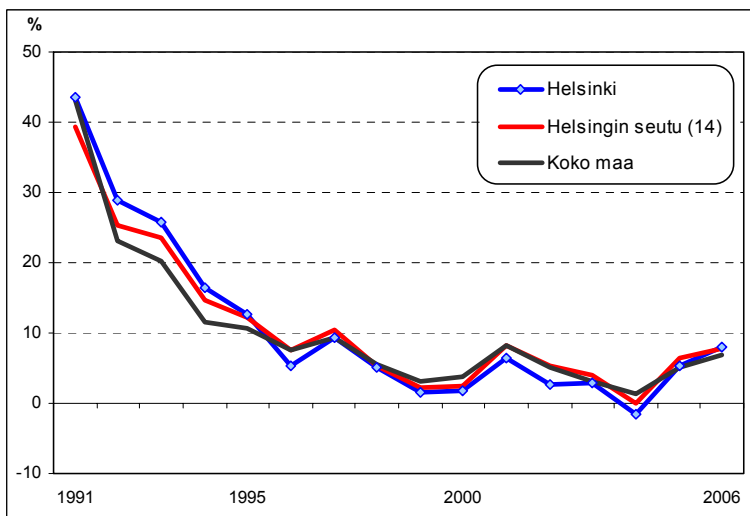
Helsingin seutukunta = Espoo, Helsinki, Hyvinkää, Järvenpää, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Siuntio, Tuusula, Vantaa
Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 3. Ulkomaan kansalaisten osuus Helsingin, Helsingin seudun sekä koko maan väestöistä vuosina 1990–2006



Helsingin seutu = Espoo, Helsinki, Hyvinkää, Järvenpää, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo, Tuusula, Vantaa, Vihti
Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 4. Ulkomaan kansalaisten määrän muutos verrattuna edelliseen vuoteen Helsingissä, Helsingin seudulla ja koko maassa vuosina 1991–2006

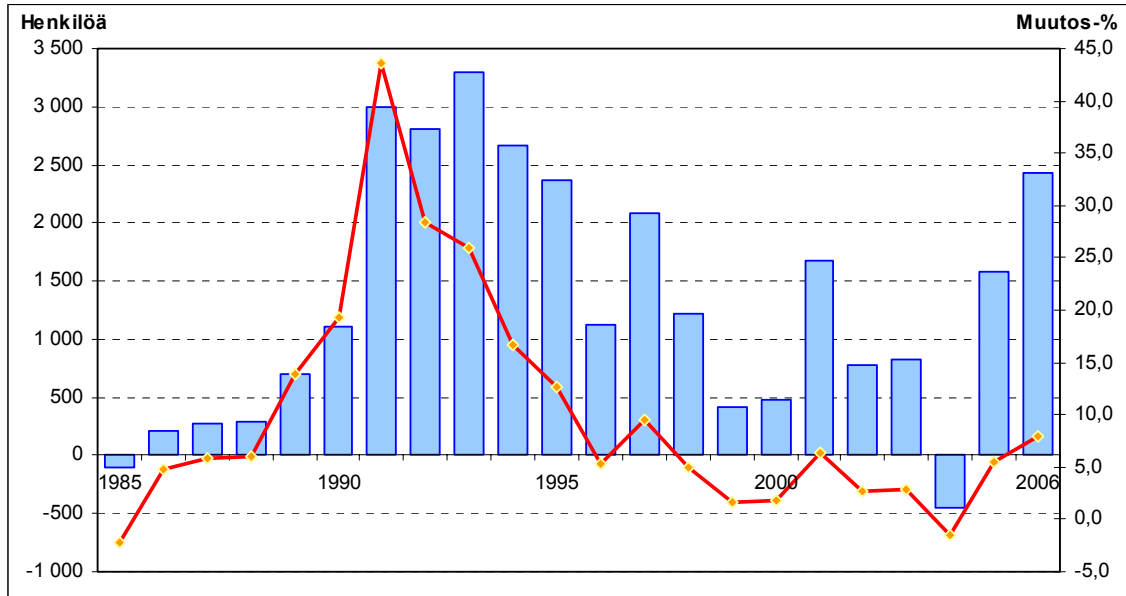


Helsingin seutu = Espoo, Helsinki, Hyvinkää, Järvenpää, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo, Tuusula, Vantaa, Vihti
Lähde: Tilastokeskus

1990-luvun alusta lähtien ulkomaalaisten määrä on kasvanut nopeasti Helsingissä. Määrä on viisinkertaistunut viidessätoista vuodessa. Ulkomaalaisten määrä kasvoi nopeasti etenkin 1990-luvun alkupuolella. Tähän on monia syitä, joista suurimmat ovat Neuvostoliiton hajoaminen vuonna 1990 ja inkerinsuomalaisten hyväksyminen paluumuuttajiksi. Somalian suuret pakolaismäärät samana aikana kasvattivat myös ulkomaalaisten määrää. Ulkomaalaisten kasvun mää-

rää voi myös selittää yleisesti Suomen kansainvälistymisellä, jota Suomen EU-jäsenyys vuonna 1995 vauhditti. 1990-luvun alun nopean kasvun jälkeen ulkomaalaisten määrän kasvu on tasoittunut niin Helsingissä, sen seudulla kuin koko maassakin. Kasvun hidastumiseen on vaikuttanut Suomen kansalaisuuden saaneiden määrän kasvu. Vuosina 2001-2006 Suomen kansalaisuus on myönnetty 7 800 henkilölle.

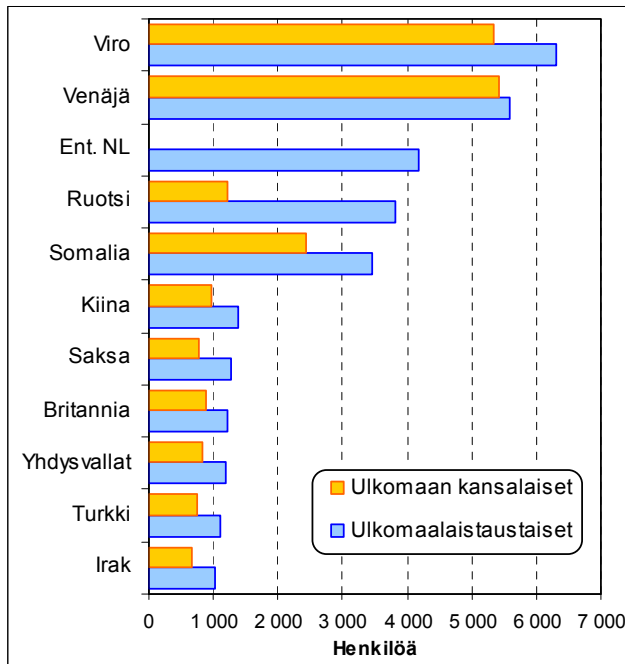
Kuvio 5. Ulkomaan kansalaisten määrän kasvu lukumääränä sekä prosenttimuutoksena verrattuna edelliseen vuoteen Helsingissä vuosina 1985–2006



Lähde: Tilastokeskus

2. Ulkomaan kansalaisten kansalaisuudet

Kuvio 6. Helsingin suurimmat ulkomaalaisryhmät vuodenvaihteessa 2006/2007



Lähde: Tilastokeskus

Helsingin ulkomaan kansalaiset edustavat noin 150 eri kansalaisuutta. Ulkomaalaisista 34,7 prosenttia on EU-maista, 20,6 prosenttia muualta Euroopasta, 14,6 prosenttia Afrikasta, 21,9 prosenttia Aasiasta ja 5,2 prosenttia Pohjois- tai Etelä-Amerikasta. Suurimpina kansalaisuusryhminä erottuvat selkeästi venäläiset ja virolaiset. Venäläiset muodostavat 16,3, prosentin ja virolaiset 16,1 prosentin osuuden koko ulkomaalaisten määrästä. Kolmanneksi suurimpana ryhmänä olevien somalialaisten suhteellisen määrän kasvu on hiipunut 1990-luvun puolista välistä lähtien, johon yhtenä syynä Suomen kansalaisuuden saanti.

Tulomuuttoja etenkin Ruotsin ja entisen Neuvostoliiton alueelta tarkasteltaessa on huomioitava kansalaisuuden ja syntymämaan välinen ero. Vuonna 2007 ruotsalaistaustaisia asui Helsingissä 3 818 henkeä, mutta Ruotsin kansalaisuus oli vain 1 209 henkilöllä. Suurin osa tästä selittyy Suomen kansalaisilla, jotka ovat syntyneet Ruotsissa ja muuttaneet myöhemmin takaisin Suomeen. Entisessä Neuvostoliitossa syntyneitä oli 4 189, joista vain

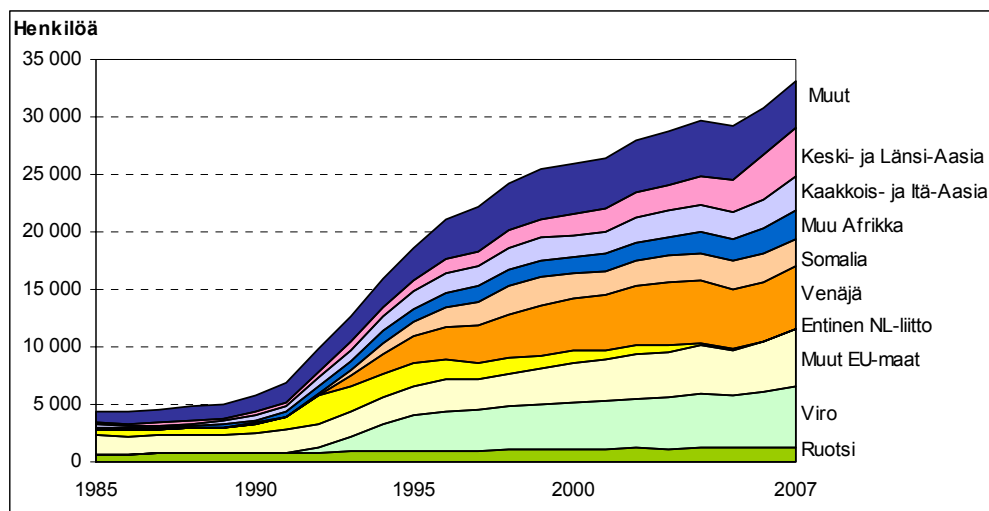
vajaalla 40 on edelleen Neuvostoliiton kansalaisuus. Somalialaisten kohdalla näkyy myös kansalaisuuksien vaihto. Suurin osa muuttaneista on vaihtanut kansalaisuutensa Suomeen. Myös virolaiset ja venäläiset ovat vaihtaneet kansalaisuuttaan Suomeen, mutta heidän tulomuuttonsa on kuitenkin edelleen niin vilkasta, ettei heidän kansalaisuusmääränsä ole laskenut.

Taulukko 1. Helsingin ulkomaan kansalaiset ja ulkomaalaistaustaiset kansalaisuuden ja syntymämaan mukaan vuodenvaihteessa 2006/2007

Maaryhmä	Ulkomaalais- taustaiset yhteensä	Ulkomaan kansalaiset	Ulkomailla syntyneet Suomen kansalaiset
Ulkomaat yhteensä	50 599	33 196	17 403
Eurooppa	29 194	18 694	10 500
EU-maat	17 206	11 545	5 661
<i>Britannia</i>	1 207	896	311
<i>Ruotsi</i>	3 818	1 209	2 609
<i>Saksa</i>	1 277	769	508
<i>Viro</i>	6 311	5 343	968
Muu Eurooppa	11 490	6 853	4 637
<i>Ent. Neuvostoliitto</i>	4 189	39	4 150
<i>Venäjä</i>	5 578	5 424	154
Afrikka	7 106	4 852	2 254
Pohjois-Afrikka	1 256	632	624
Länsi-, Keski- ja Etelä-Afrikka	1 655	1 310	345
Itä-Afrikka	4 195	2 910	1 285
<i>Somalia</i>	3 454	2 436	1 018
Pohjois-Amerikka	1 525	1 025	500
<i>Yhdysvallat</i>	1 193	834	359
Latinalainen Amerikka ja Karibia	1 130	690	440
Aasia	10 400	7 281	3 119
Itä-Aasia	2 005	1 522	483
<i>Kiina</i>	1 376	973	403
Kaakkois-Aasia	2 159	1 400	759
<i>Thaimaa</i>	779	621	158
<i>Vietnam</i>	754	349	405
Keski-Aasia	2 692	2 145	547
<i>Intia</i>	987	807	180
Länsi-Aasia	3 536	2 206	1 330
<i>Irak</i>	1 024	667	357
<i>Iran</i>	653	393	260
<i>Turkki</i>	1 112	758	354
Australia ja Oseania	327	213	114
Valtioton ja tuntematon	917	441	476

Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 7. Ulkomaan kansalaiset kansalaisuuden mukaan Helsingissä 1.1.1985–2007



Lähde: Tilastokeskus

3. Ulkomaan kansalaisten ja koko väestön äidinkielet

Ulkomaan kansalaisten yleisin kieli on venäjä. Kaikista ulkomaan kansalaisista viidennes oli venäjänkielisiä. Vironkieliset ovat selvästi toiseksi suurin ryhmä. Somalia äidinkielenään puhuvia on kolmanneksi eniten. Ulkomaan kansalaisista 1 758 puhuu äidinkielenään suomea. Enemmistö heistä on sel-

laisten maiden kansalaisia, joissa suomalaisia on asunut paljon kuten Ruotsi, Yhdysvallat, Australia ja Neuvostoliitto. Etenkin runsas paluumuutto entisen Neuvostoliiton alueelta, Venäjältä ja Viirosta on nostanut suomenkielisten määrää ulkomaan kansalaisten parissa.

Taulukko 2. Ulkomaan kansalaiset ja koko väestö äidinkielen mukaan Helsingissä vuodenvaihteessa 2006/2007

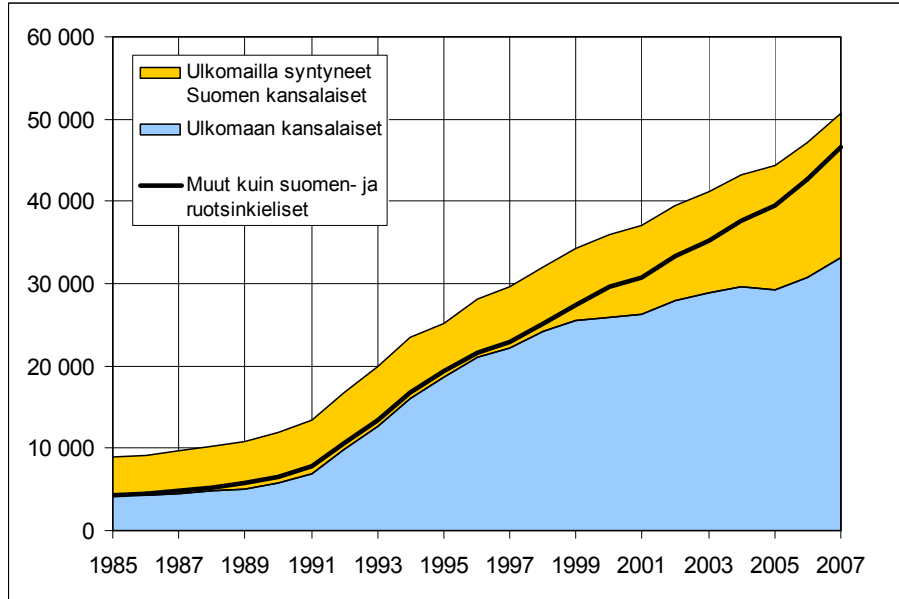
Äidinkieli	Henkilöä	%	Äidinkieli	Henkilöä	%
Ulkomaan kansalaiset	33 196	100	Koko väestö	564 521	100
Suomi	1 758	5,3	Suomi	483 284	85,6
Ruotsi	868	2,6	Ruotsi	34 695	6,1
Venäjä	6 716	20,2	Muut kielet yhteensä	46 542	8,2
Viro	4 148	12,5	<i>Venäjä</i>	11 093	2,0
Englanti	2 522	7,6	<i>Somali</i>	5 065	0,9
Somali	2 474	7,5	<i>Viro</i>	5 030	0,9
Arabia	1 049	3,2	<i>Englanti</i>	3 298	0,6
Kiina	1 015	3,1	<i>Arabia</i>	2 188	0,4
Espanja	849	2,6	<i>Kiina</i>	1 614	0,3
Saksa	824	2,5	<i>Kurdi</i>	1 297	0,2
Kurdi	756	2,3	<i>Espanja</i>	1 211	0,2
Ranska	693	2,1	<i>Saksa</i>	1 119	0,2
Thai	602	1,8	<i>Turkki</i>	1 050	0,2
Turkki	539	1,6	<i>Ranska</i>	993	0,2
Muu	8 383	25,3	<i>Vietnam</i>	889	0,2
			<i>Muu</i>	11 695	2,1

Lähde: Tilastokeskus

Helsingin asukkaista vieraskielisiä on 46 542 henkeä, mikä on 8,2 prosenttia koko väestöstä. Koko väestön vieraskielisten kieli-jakauma noudattaa ulkomaan kansalaisten kieli-jakaumaa. Suurimmista kieliryhmistä löy-tyy eniten Suomen kansalaisiakin. Kolme

suurinta kieliryhmää muodostavat lähes puo-let koko vieraskieliset -ryhmästä; venäjänkie-lisiä on 11 100, somalin- ja vironkielisiä on lähes yhtä paljon, hieman yli 5 000 henkeä.

Kuvio 8. Ulkomaalaistaustaiset ja vieraskieliset Helsingissä 1.1.1985–2007



Lähde: Tilastokeskus

2000-luvun aikana vieraskielisten määrä on kasvanut Helsingissä noin 17 000 hengellä ja viime vuoden aikana vajaalla 4 000 henkilöllä. Vieraskielisten väestön määrä kasvaa nopeammin kuin ulkomaan kansalaisten määrä.

Tämä johtuu siitä, että vuosittain 1 500 -2 000 ulkomaan kansalaista saa Suomen kansalaisuuden ja Helsingistä myös muuttaa ulkomaalaisia enemmän seudun muihin kuntiin kuin seudulta Helsinkiin.

4. Maahanmuuttajien erityisryhmät: pakolaiset ja paluumuuttajat

Helsinki on ottanut vuosina 1991–2006 vastaan yhteensä 3 477 pakolaista ensimmäisenä sijoituskuntana. Helsingin vastaanottamat pakolaiset käsittävät 13,8 prosenttia koko maan turvapaikan saaneista pakolaisista. Suomessa kaiken kaikkiaan 143 kuntaa on vastaanottanut pakolaisia. Vuonna 2006 ensimmäisenä sijoituskuntana oli yhteensä 46 kuntaa. Vuonna 2006 Helsinki oli 115 henkilölle ensimmäinen sijoituskunta. Heistä selvästi yli puolet oli myönteisen päätöksen

saaneita turvapaikanhakijoita ja muut olivat perheen yhdistämiä ja kiintiöpakolaisia.

Monet pakolaiset muuttavat myöhemmin ensimmäisestä sijoituskunnastaan maan sisällä, pääasiallisesti isompiin kaupunkeihin. Helsingin pakolaistaustaisten määrän arvioidaan olevan huomattavasti suurempi kuin mitä alun perin vastaanotettujen pakolaisten määrä on. Pakolaismääriä pystytään tällä hetkellä kuitenkin vain arvioimaan.

Taulukko 3. Suomen ja Helsingin vastaanottamat pakolaiset ja paluumuuttajat vuosina 1991–2006

Vuosi	Suomen vastaanottamat		Helsingin vastaanottamat		
	pakolaiset ¹⁾	paluumuuttajat ²⁾	pakolaiset ¹⁾	% koko maasta	paluumuuttajat
			1. sijoituskuntana		
1991	1 366	..	233	17,1	1 105
1992	2 349	..	465	19,8	1 250
1993	3 689	..	435	11,8	1 793
1994	1 412	..	277	19,6	1 206
1995	1 415	..	290	20,5	826
1996	1 193	..	136	11,4	567
1997	1 406	..	257	18,3	396
1998	958	1 165	143	14,9	247
1999	1 189	1 304	75	6,3	157
2000	1 212	1 145	112	9,2	162
2001	1 857	1 052	191	10,3	124
2002	1 558	1 064	220	14,1	153
2003	1 202	772	154	12,8	90
2004	1 662	518	198	11,9	65
2005	1 501	687	176	11,7	128
2006	1 142	633	115	10,1	131
Yhteensä	25 111	8 340	3477	13,8	8 400

¹⁾ turvapaikan saaneet pakolaiset

²⁾ 1990-luvun alun tilastot puuttuvat

Lähde: Työministeriön maahanmuuttotilastot 2006.

Paluumuuttajina Suomeen on ennen 1990-lukua tullut lähinnä entisiä Suomen kansalaisia. Neuvostoliiton hajoamisen myötä inkerinsuomalaisille ryhdyttiin antamaan paluumuuttajastatus. Paluumuuttajia on tullut Suomeen 1990-luvun alusta lähtien yli 25 000 henkilöä. 1990-luvun alun Suomen vastaanottamien paluumuuttajamääristä ei ole tarkkoja tilastoja (1990-luvun alussa paluumuuttajia tuli maahan tavallisilla turistiviisumeilla; etnisen alkuperän mukaan ei Suomessa tilastoida), ja juuri 1990-luvun alussa tulivat isoimmat paluumuuttajamäärät. 1990-luvun puolivälistä paluumuuttajien määrä on laskenut ja etenkin Virosta. 1990-luvun puolivälin jälkeen paluumuuttajista noin 80 prosenttia on tullut Venäjältä. Paluumuuton hiipumisen syinä on lähtöalueiden taloudellisten olojen kohentu-

minen, muuttohalukkaiden määrän vähentyminen ja Suomen kiristynyt paluumuuttopoliittikka.

Helsinki on vastaanottanut 1990-luvulla ja 2000-luvun aikana 8 400 paluumuuttajaa. Muuttotrendi on sama kuin koko Suomeen suuntautuvassa muutossa; 1990-luvun alun vuodet olivat suurimpia paluumuuttovuosia, ja niiden jälkeen muutto on hiipunut. Suurin muuttovuosi oli 1993, jolloin 1 793 paluumuuttajaa tuli Helsinkiin. 2000-luvulla paluumuuttajien vuosittainen määrä laski alle sadan. Vuodesta 2005 määrä on pysynyt yli sadassa henkilössä.

5. Ulkomaan kansalaisten muuttoliike Helsinkiin ja Helsingistä

5.1 Tulo- ja lähtömuutto ulkomaiden kanssa

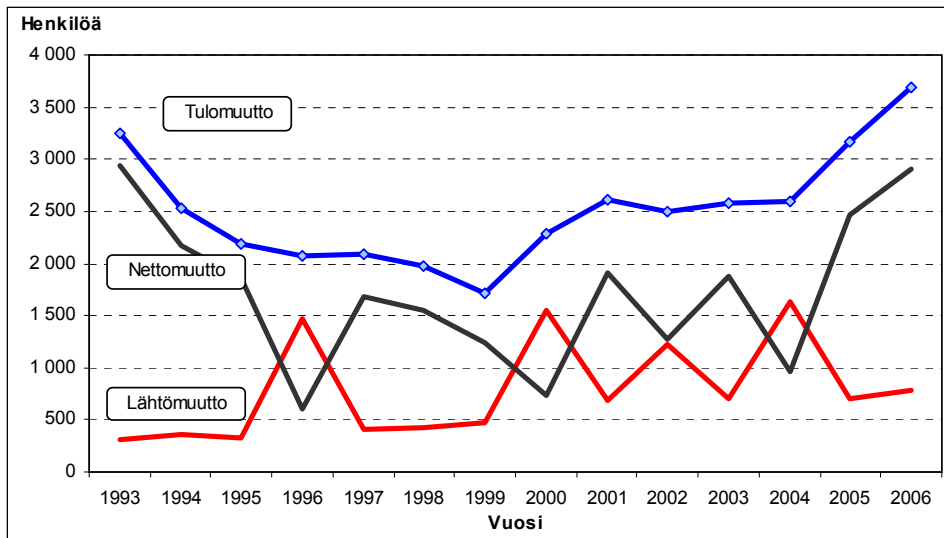
Vuonna 2006 ulkomailta muutti yhteensä 5 452 henkilöä Helsinkiin. Näistä ulkomaan kansalaisia oli 67,7 prosenttia. Vuonna 2005 muuttojen määrä kasvoi 1990-luvun alun runsaamman tulomuuton määriin, jolloin muuttajia tuli vuosittain yli 3 000. Vuonna 2006 tulomuuton kasvu jatkui ollen lähes 3 700 henkilöä, mikä on enemmän kuin 1990-luvun alun runsaina muuttovuosina.

Lähtömuuttomäärät vaihtelevat vuosittain enemmän kuin tulomuuttojen määrät. Suuret vaihtelut johtuvat väestörekisterin tarkastamisesta, jolloin ilmoittamattomat lähtömuutot kirjataan. Tämän vuoksi vaalivuosien ulkomaan kansalaisten lähtömuutot ovat poikke-

uksellisen korkeita. Viime vuosina ulkomaan kansalaisten lähtömuuttajien määrä on vaihdellut kuudensadan ja yli 1 600 muuttajan välillä. Vuonna 2006 Helsingistä ulkomaille muutti 2 963 henkilöä, heistä 26,6 prosenttia oli ulkomaan kansalaisia.

Yhteensä ulkomailta Helsinkiin muuttaneita ulkomaan kansalaisia oli 35 246 vuosina 1993–2006 ja Helsingistä ulkomaille muuttaneita 11 071 henkilöä. Helsinki saa siis runsaasti muuttovoittoa ulkomaan kansalaisten siirtolaisuudesta. Vuodesta 1993 lähtien nettomuutto on kertynyt 24 175 henkilöä.

Kuvio 9. Ulkomaan kansalaisten tulo-, lähtö- ja nettomuutto ulkomaiden ja Helsingin välillä vuosina 1993–2006



Lähde: Tilastokeskus

Vuonna 2006 Helsinkiin ulkomailta muuttaneista ulkomaan kansalaisista 37,7 prosentilla lähtömaana oli EU-maa ja 15,3 prosentilla EU:n ulkopuolinen Eurooppa. Keski- ja Länsi- Aasiasta tulleiden osuus oli 15,5 prosenttia, Afrikasta 10,6 prosenttia ja Kaakkois- ja Itä-Aasiasta tulleiden 11,3 prosenttia.

Ulkomailta Helsinkiin muuttaneiden ulkomaan kansalaisten ikärakenne on tasaisempi ja erityisesti pienten lasten osuus on suuri verrattuna suomalaisiin tulomuuttajiin. Vuonna 2006 ulkomaan kansalaisten tulomuuttajista lähes puolet oli iältään 15–29-vuotiaita, ja kolmannes 30–44-vuotiaita. Lapsia ja vanhuksia muutti vain vähän.

Kokonaisuudessaan ulkomailta Helsinkiin muuttaneista reilusti yli puolet on ollut eurooppalaisia. Heidän osuutensa kaikista muuttajista on kuitenkin laskenut 1990-luvun alun noin 65 prosentista hieman yli 50 prosenttia. Suurin osa eurooppalaisista muuttajista on tullut entisen Neuvostoliiton alueelta 1990-luvun alussa. 2000-luvulla myös muista Euroopan maista tulevien muuttajien määrä on kasvanut. Aasialaisten osuus muuttajista on noussut tasaisesti. 1990-luvun

alussa muuttajista vajaa viidennes oli aasialaisia, kun 2000-luvulla reilu neljännes oli Aasiasta. Afrikkalaisten osuus muuttajista on ollut nykyisin reilun 10 prosenttia.

Läpi ajanjakson poismuuttaneista ulkomaan kansalaisista kahden kolmasosan kohdemaana on ollut Euroopassa. Vuonna 2006 ulkomaalaisista muuttajista 58,2 prosenttia muutti EU-maihin, 8,9 prosenttia muualle Eurooppaan ja 7,7 prosenttia Pohjois-Amerikkaan. Aasiaan suuntautuva muutto oli myös runsasta: Kaakkois- tai Itä-Aasiaan muutti 9,3 prosenttia, samalla kun Keski- tai Länsi-Aasiaan muutti kymmenen prosenttia ulkomaalaisista muuttajista.

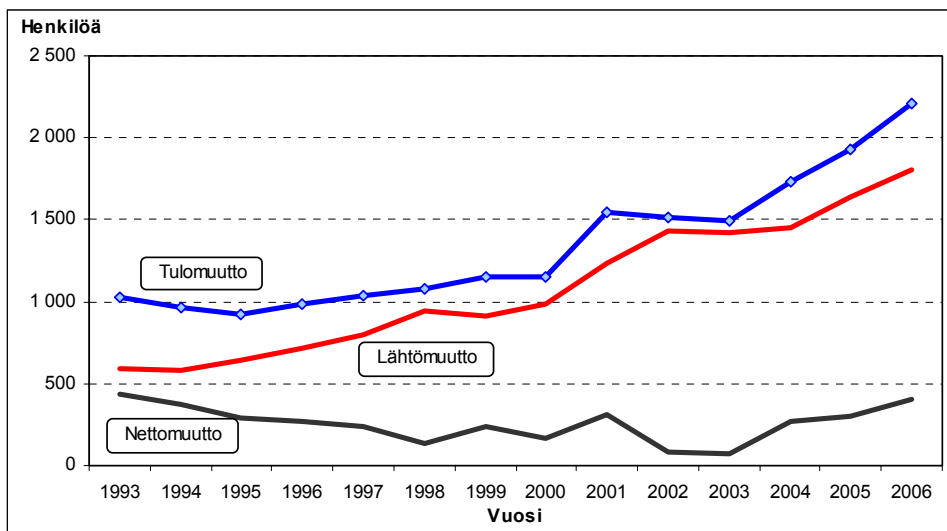
Ulkomaalaisista lähtömuuttajista lähes kaksi viidestä oli iältään 30–44-vuotiaita, reilu neljäkymmentä prosenttia 16–29-vuotiaita ja 45–64-vuotiaita reilu kymmenen prosenttia. Vanhusten ja lasten määrä poismuuttaneissa oli hyvin pieni. Suomalaisissa ulkomaille muuttajissa ikärakenteen painotus on nuorissa aikuisissa ja lasten osuus on melko suuri, alle 6-vuotiaita muuttajia on hieman yli kymmenen prosenttia.

5.2 Maan sisäinen muuttoliike Helsingin ja Suomen muiden alueiden välillä

Ulkomaan kansalaisten muuttoliike maan sisällä muualta Suomesta Helsinkiin ja Helsingistä muualle Suomeen on vilkasta. Muualta maasta Helsinkiin on muuttanut vuosina 1993–2006 yhteensä 18 741 henkilöä ja Helsingistä muualle Suomeen 15 157 henkilöä. Tältä jaksolta Helsingin nettomuutto on siis

positiivinen 3 586 henkilöllä. Maan sisäisessä muuttoliikkeessä ulkomaan kansalaisten lähtömuutot ovat kasvaneet 1990-luvun alusta nopeammin kuin tulomuutot. Helsinki saa nykyisin ulkomaan kansalaisista muuttovoittoa myös muualta Suomesta.

Kuvio 10. Ulkomaan kansalaisten tulo-, lähtö- ja nettomuutto Suomen muiden alueiden ja Helsingin välillä vuosina 1993–2006



Lähde: Tilastokeskus

Vuonna 2006 muualta Suomesta Helsinkiin muuttaneista ulkomaalaisista aasialaisten osuus oli suurin, 29,6 prosenttia. EU-maiden kansalaiset käsittivät 27 prosentin osuuden ja afrikkalaiset 18,1 prosentin. Venäläisten osuus oli 14,4 ja virolaisten 14,6 prosenttia. Ikärakenteeltaan tulijat olivat hyvin nuoria. Lähes puolet oli 16–29-vuotiaita ja lähes kolmannes 30–44-vuotiaita. Alle 15-vuotiaiden osuus oli 11 prosenttia.

1990-luvulla muualta Suomesta Helsinkiin muuttaneista eurooppalaiset käsittivät puolet. Venäläisten ja virolaisten tulomuutto on ollut erityisen vilkasta, ja se on kasvanut läpi vuosikymmenten. Myös aasialaisten tulomuuttajien määrä on kasvanut, kokonaistulomuutosta 2000-luvulla heidän osuutensa on neljännes. Vuonna 2006 heidän osuutensa oli

jo lähes 30 prosenttia. Afrikkalaisten osuus on laskenut 1990-luvun alun 30 prosentista viime vuosien 15 prosentiosuuteen muuttajien lukumäärän pysyessä tasaisena.

Helsingistä muualle Suomeen muuttaneista EU-maiden kansalaiset käsittivät reilun kolmanneksen vuonna 2006. Yhteensä eurooppalaisten osuus oli yli puolet muuttaneista. Aasialaisten muuttoliike Helsingistä muualle Suomeen oli vilkasta kattaen hieman yli neljänneksen muutoista. Virolaiset ja venäläiset muuttavat Helsingistä muualle Suomeen vilkkaasti – virolaisten osuus oli 16 ja venäläisten 13 prosenttia. Lähtömuuttajissa ikärakenteen painotus on nuorissa aikuisissa, samoin kuin tulomuuttajissakin: 16–29-vuotiaita on lähes puolet. Alle 15-vuotiaiden osuus muuttajista on kuitenkin vain 8 prosenttia.

5.3 Kokonaisuutto

Vuonna 2006 Helsinki sai vieraskielistä muuttovoittoa etenkin ulkomailta, mutta muuttajia tuli runsaasti myös muulta Suomesta pääkaupunkiseudun ulkopuolelta. Tulo- ja lähtömuutto olivat lähes yhtä suuria vieraskielisten osalta Helsingin ja pääkaupunkiseudun ja muun Helsingin seudun välillä, Helsingin menettäessä hieman vieraskielisiä lähialueille.

Helsingin ulkomaalaisten muuttoliikkeelle luonteenomaista onkin runsas tulomuutto liike ulkomailta sekä vilkas muuttoliike maan sisällä, jossa nettomuutto jää usein tasan. Monet ulkomailta tulevat muuttavat ensin Helsinkiin ja myöhemmin muualle Suomeen, suuri osa

lähtömuutoista kohdistuu muualle pääkaupunkiseudulle.

Yleisesti Helsingin ulkomaalaisväestö on hyvin muuttoaltista väestöä. Ulkomaalaisten muuttoalttiusluku oli 103 promillea. Muuttoalttiutta voidaan kuvata suhteuttamalla lähtömuuttojen lukumäärä kaupungin väestömäärään. Ulkomaalaisväestön suuri muuttoalttius selittyy ikärakenteen nuoruudella. Monet ulkomaalaiset ovat lisäksi vain tietyn ajan Helsingissä esimerkiksi työn tai opiskelun vuoksi.

Kokonaisuuttoja vuonna 2006 tarkasteltaessa Helsinki sai isoimmat muuttovoitot EU-maiden kansalaisista. Kaikissa kansalaisuusryhmissä ulkomainen nettomuutto oli suurempaa kuin kotimainen nettomuutto.

Taulukko 4. Ulkomaan kansalaisten nettomuutto Helsingissä vuonna 2006

Maaryhmä	Kotimainen nettomuutto	Ulkomainen nettomuutto	Nettomuutto yhteensä	Muuttoalttius, ‰
Yhteensä	400	2 908	3 308	103
Eurooppa (pl. Suomi)	67	1 459	1 526	84
EU-maat	-44	960	916	83
Ruotsi	-26	41	15	12
Viro	38	434	472	92
Muut v. 2004 liittyneet maat	-19	103	84	93
Muu Pohj.- ja Länsi-Eurooppa	-12	24	12	41
Muu Eurooppa	123	475	598	87
Venäjä	85	389	474	89
Afrikka	177	363	540	114
Pohjois-Amerikka	-32	124	92	93
Latinalainen Amerikka ja Karibia	5	93	98	152
Kaakkois- ja Itä-Aasia	31	344	375	137
Keski- ja Länsi-Aasia	140	483	623	151
Australia ja Oseania	7	21	28	140
Valtioton ja tuntematon	5	21	26	59

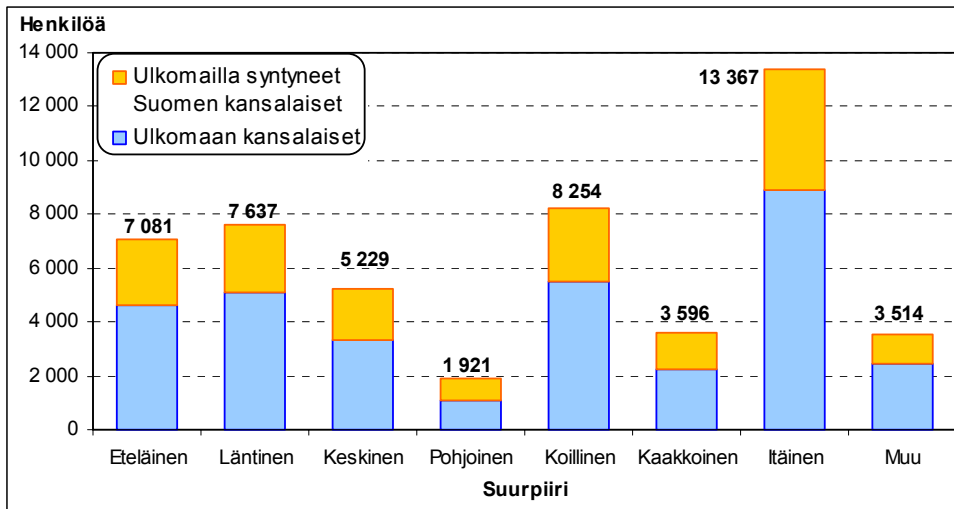
Lähde: Tilastokeskus

6. Ulkomaalaisten alueellinen sijoittuminen Helsingissä

Ulkomaalaiset ovat sijoittuneet asumaan ympäri Helsinkiä. Määrällisesti eniten ulkomaalaistaustaisia on kuitenkin Itäisessä suurpiirissä. Siellä asuu vajaa 14 000 ulkomaalaistaustaista, mikä on neljännes kaikista Helsingin ulkomaalaistaustaisista. Eteläisessä, Läntisessä ja Koillisessa suurpiirissä asuu

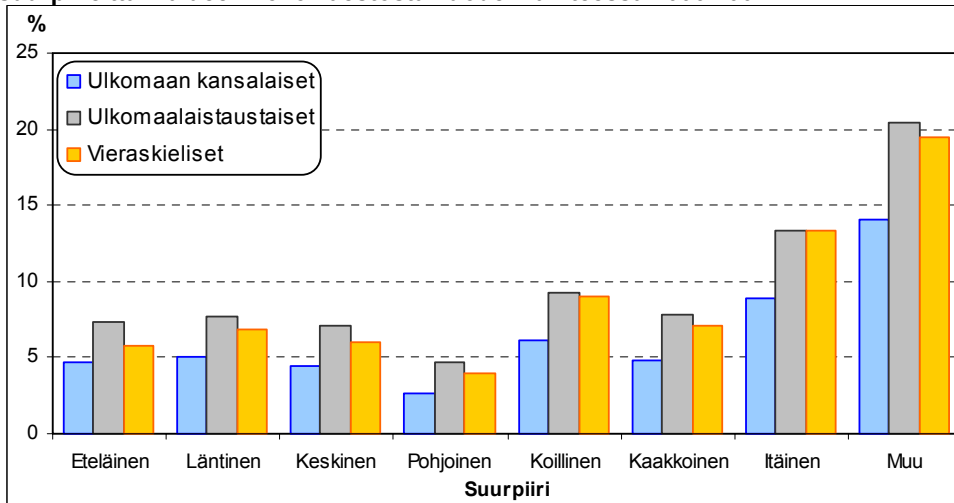
kussakin 7 000-8 000 ulkomaalaistaustaista, mikä on 14-16 prosenttia kaikista ulkomaalaistaustaisista. Pohjoisessa ja Kaakkoisessa suurpiirissä asuu vähiten ulkomaalaistaustaisia, Kaakkoisessa 7,1 prosenttia ja Pohjoisessa 3,8 prosenttia ulkomaalaistaustaisista.

Kuvio 11. Ulkomaalaistaustaiset suurpiireittäin vuodenvaihteessa 2006/2007



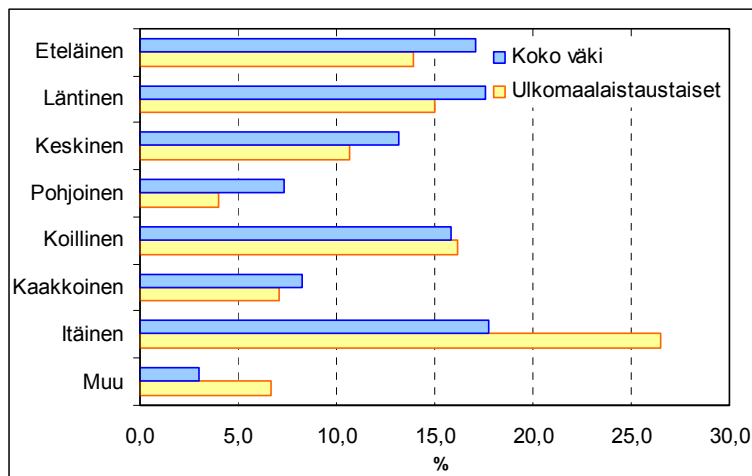
Yhteensä ulkomaalaistaustaisia on Helsingissä 50 599 henkilöä, heistä ulkomaan kansalaisia 33 196 ja ulkomailla syntyneitä Suomen kansalaisia 17 403 henkilöä sekä vieraskielisiä 46 542.
Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 12. Ulkomaan kansalaisten, ulkomaalaistaustaisten ja vieraskielisten osuudet suurpiireittäin alueen koko väestöstä vuodenvaihteessa 2006/2007



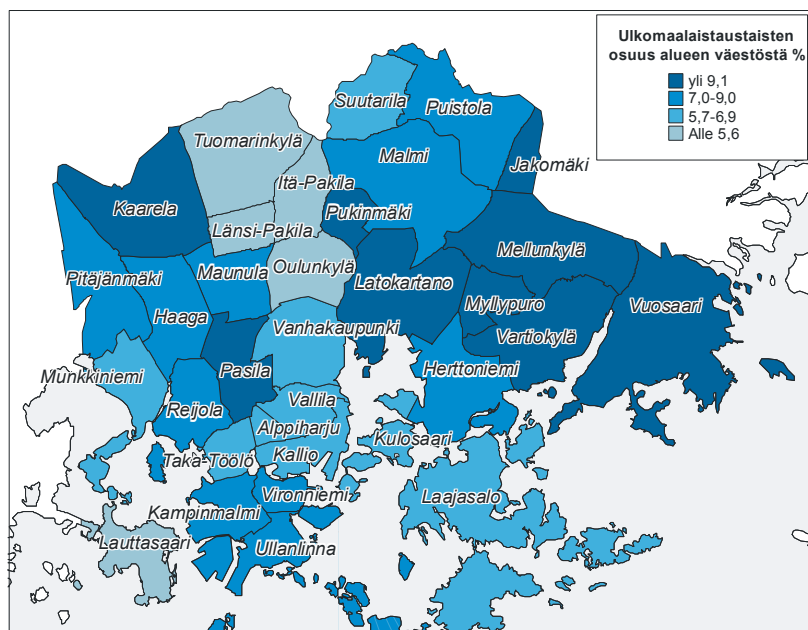
Koko väestöstä ulkomaalaistaustaisia on 9,0 %, ulkomaan kansalaisia 5,9 % ja vieraskielisiä 8,2.
Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 13. Koko väestön ja ulkomaalaistaustaisten jakautuminen suurpiireittäin vuodenvaihteessa 2006/2007



Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 14. Ulkomaalaistaustaisten osuus alueen koko väestöstä peruspiireittäin vuodenvaihteessa 2006/2007



Lähde: Tilastokeskus

Kansalaisuusryhmittäin katsottuna selkeästi keskittyneitä ryhmiä ovat virolaiset ja venäläiset, joista yli kolmannes asuu Itäisessä ja viides Koillisessa suurpiirissä. Afrikkalaisista ja aasialaisista vajaa kolmannes asuu Itäisessä suurpiirissä. Monista yksittäisistä eurooppalaisista kansallisuusryhmistä selkeä enemmistö taas asuu Eteläisessä suurpiirissä. Määrällisesti suurten ulkomaalaisryhmien,

eli virolaisten, venäläisten ja somaleiden, sijoittuminen enemmän Itäiseen ja Koilliseen suurpiiriin saa koko ulkomaalaisväestön sijoittumisen painottumaan noille kahdelle alueelle.

**Taulukko 5. Koko väestö ja ulkomaan kansalaiset kansalaisuuden mukaan suurpiireittäin vuoden-
vaihteessa 2006/2007**

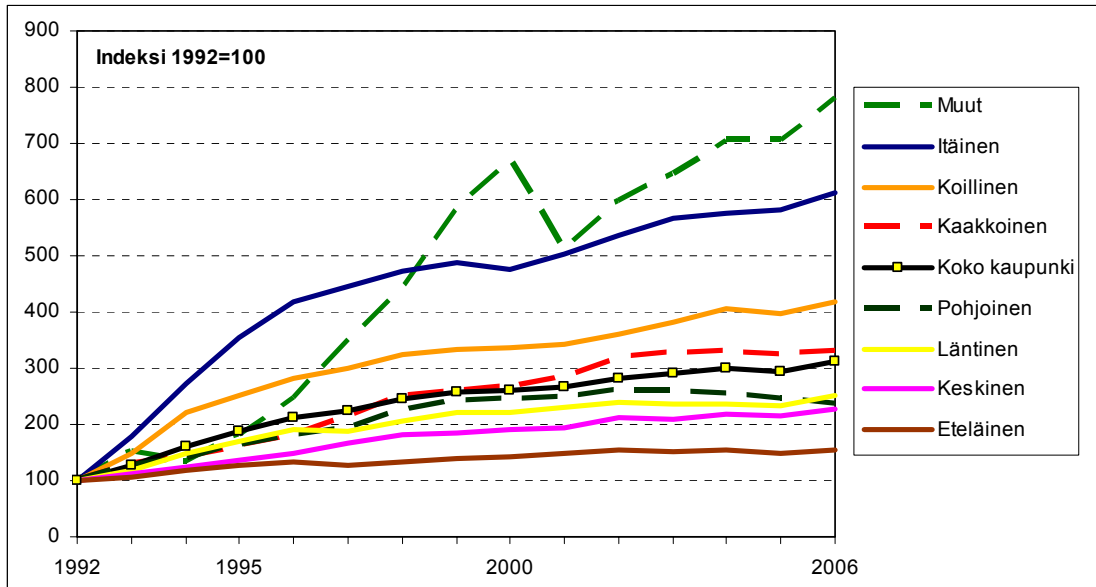
Maaryhmä	Koko kaupunki	Suurpiiri Eteläinen	Läntinen	Keskinen	Pohjoinen	Koillinen	Kaakkoinen	Itäinen	Muut
Asukkaat yhteensä	564521	96906	99274	74180	40884	89396	46109	100589	17183
Ulkomaat yhteensä	33196	4597	5069	3334	1102	5518	2239	8911	2426
Eurooppa	18694	2791	2719	1839	628	3189	1382	5114	1032
EU-maat	11545	2047	1789	1352	425	1752	841	2670	669
<i>Ruotsi</i>	1209	369	200	170	50	83	93	183	61
<i>Tanska</i>	167	54	27	19	7	19	9	22	10
<i>Viro</i>	5343	352	667	469	189	1140	432	1809	285
Muut v. 2004 liittyneet maat	1059	198	193	146	48	163	48	203	60
Muu Pohj.- ja Länsi-Eurooppa	296	98	57	35	15	21	20	31	19
<i>Norja ja Islanti</i>	188	69	38	19	6	15	12	19	10
Muu Eurooppa	6853	646	873	452	188	1416	521	2413	344
<i>Venäjä</i>	5424	559	641	346	146	1135	427	1914	256
Afrikka	4852	235	761	453	181	875	300	1428	619
Pohjois-Amerikka	1025	351	155	112	41	53	54	117	142
Latinalainen Amerikka ja Karibia	690	164	124	117	25	65	33	100	62
Kaakkois- ja Itä-Aasia	2922	491	540	328	98	488	120	642	215
Keski- ja Länsi-Aasia	4359	475	688	430	100	745	299	1326	296
Australia ja Oseania	213	64	32	27	6	18	11	26	29
Valtioton ja tuntematon	441	26	50	28	23	85	40	158	31
Asukkaat yhteensä	100	17,2	17,6	13,1	7,2	15,8	8,2	17,8	3,0
Ulkomaat yhteensä	100	13,8	15,3	10,0	3,3	16,6	6,7	26,8	7,3
Eurooppa	100	14,9	14,5	9,8	3,4	17,1	7,4	27,4	5,5
EU-maat	100	17,7	15,5	11,7	3,7	15,2	7,3	23,1	5,8
<i>Ruotsi</i>	100	30,5	16,5	14,1	4,1	6,9	7,7	15,1	5,0
<i>Tanska</i>	100	32,3	16,2	11,4	4,2	11,4	5,4	13,2	6,0
<i>Viro</i>	100	6,6	12,5	8,8	3,5	21,3	8,1	33,9	5,3
Muut v. 2004 liittyneet maat	100	18,7	18,2	13,8	4,5	15,4	4,5	19,2	5,7
Muu Pohj.- ja Länsi-Eurooppa	100	33,1	19,3	11,8	5,1	7,1	6,8	10,5	6,4
<i>Norja ja Islanti</i>	100	36,7	20,2	10,1	3,2	8,0	6,4	10,1	5,3
Muu Eurooppa	100	9,4	12,7	6,6	2,7	20,7	7,6	35,2	5,0
<i>Venäjä</i>	100	10,3	11,8	6,4	2,7	20,9	7,9	35,3	4,7
Afrikka	100	4,8	15,7	9,3	3,7	18,0	6,2	29,4	12,8
Pohjois-Amerikka	100	34,2	15,1	10,9	4,0	5,2	5,3	11,4	13,9
Latinalainen Amerikka ja Karibia	100	23,8	18,0	17,0	3,6	9,4	4,8	14,5	9,0
Kaakkois- ja Itä-Aasia	100	16,8	18,5	11,2	3,4	16,7	4,1	22,0	7,4
Keski- ja Länsi-Aasia	100	10,9	15,8	9,9	2,3	17,1	6,9	30,4	6,8
Australia ja Oseania	100	30,0	15,0	12,7	2,8	8,5	5,2	12,2	13,6
Valtioton ja tuntematon	100	5,9	11,3	6,3	5,2	19,3	9,1	35,8	7,0

Lähde: Tilastokeskus

Ulkomaalaistaustaisten määrän kasvu on edelleen keskittynyt itäisiin kaupunginosiin Itäisessä ja Koillisessa suupiirissä, mutta kasvu on hidastunut niissä verrattuna muihin alueisiin. Sen sijaan Pohjois-Helsingin alueilla sekä Helsingin keskellä – Pasilan, Vanhan-

kaupungin, Latokartanon ja Herttoniemen alueilla ulkomaalaisten määrä on kasvanut nopeasti. Näiden alueiden uudet asuinalueet ja opiskelija-asuntoalueet ovat nostaneet alueet kasvun kärkeen.

Kuvio 15. Ulkomaan kansalaisten määrän muutos suurpiireittäin 1992–2006



Lähde: Tilastokeskus

7. Ulkomaalaisten väestörakenne

Koko kaupungin väestössä naisia on enemmän, mikä johtuu pääasiassa naisten pidemmästä eliniästä. Ulkomaalaisista miehiä on enemmän, mikä osittain selittyy heidän pienistä vanhemmista ikäluokista. Kansalaisuusryhmittäin sukupuolierot ovat suuriakin. EU-maiden kansalaisista 55,2 prosenttia on miehiä, kun taas virolaisista 55,6 prosenttia ja venäläisistä jopa 57,9 prosenttia on naisia. Useimmissa kansalaisuusryhmissä miehiä on enemmistö, mutta suurten kansalaisuusryhmien naisenemmistöt korjaavat kokonaissukupuolijakauman lähes tasan.

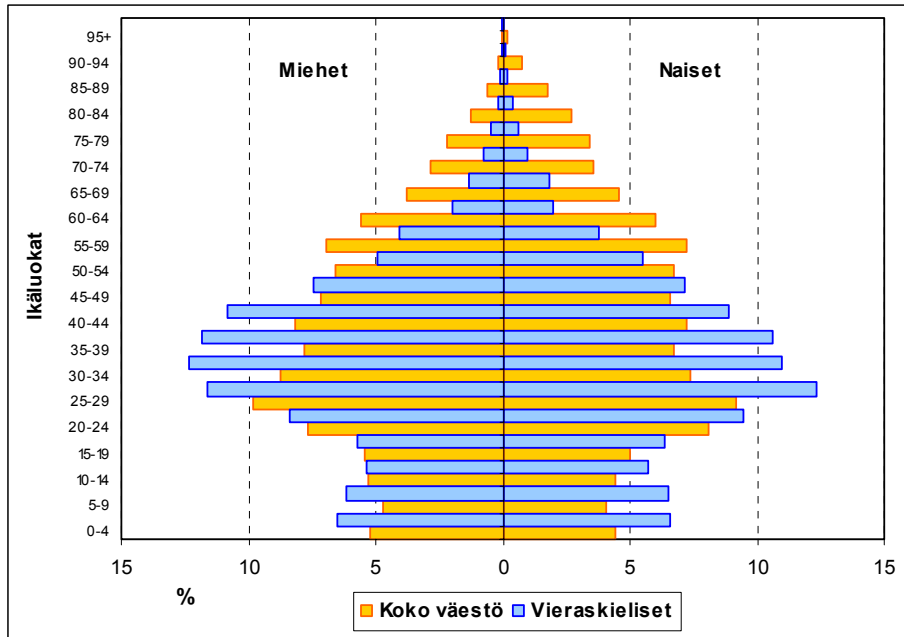
Helsingin vieraskielisen väestön rakenne on nuorekkaampi kuin koko kaupungin väestön. Vieraskielisillä väestön suurimmat ikäluokat ovat nuorissa työkäisissä ja lapsissa. Alle 15-vuotiaita vieraskielisistä on 18,4 prosenttia, koko väestön vastaava osuus on 14,0 prosenttia. Vieraskielisistä yli 65-vuotiaita on

vain 3,5 prosenttia, kun koko kaupungin asukkaista heitä on 14,2 prosenttia.

Työkäisiä (15–64-vuotiaita) vieraskielisistä on 78,1 prosenttia, mikä on enemmän kuin koko väestöstä (71,8 %). Nuorten työkäisten osuus on vieraskielisistä huomattavasti suurempi kuin koko väestöllä. Vieraskielisistä 25–39-vuotiaita on 34,9 prosenttia, kun koko väestöstä heitä on 24,7 prosenttia. Vanhempia työkäisiä on vieraskielisissä jo vähemmän. Vieraskielisiä 50–64-vuotiaita on 11,1 prosenttia ja koko väestössä heitä on 19,5 prosenttia.

Vieraskielisen väestön painotus on siis kolmenkymmenen ja neljänkymmenen ikävuoden välillä. Tämä viittaa vasta hiljakkoin alkaneeseen muuttoliikkeeseen, yleensä nuoret aikuiset ovat alttiimpia muuttamaan, ja Helsingin ulkomaalaisväestö ei ole vielä ehtinyt vanhentua.

Kuvio 16. Koko väestön ja vieraskielisten ikärakenne vuodenvaihteessa 2006/2007



Lähde: Tilastokeskus

Suurimmista kansalaisuusryhmistä ruotsalaisilla on vanhin ikärakenne, yli 65-vuotiaita heistä on 12,7 prosenttia. EU-maiden kansalaisten painotus on vanhemmissa työikäisissä. Venäläisillä ja virolaisilla ikärakenne on tasaisempi. Afrikkalaisten ikärakenne poikkeaa muista ryhmistä. Heillä on paljon lapsia ja nuoria ja yli 65-vuotiaiden osuus on erittäin pieni. Lapsien osuus vaihtelee paljon kansalaisuuksittain. EU-maiden kansalaisista alle 15-vuotiaita lapsia on kymmenesosa, kun afrikkalaisväestöstä lähes neljännes on lapsia. Myös keski- ja länsiaasialaisilla lasten osuus on suuri, 17,8 prosenttia.

Vuodenvaihteessa 2006/2007 vieraskielisiä peruskouluikäisiä eli 7–15-vuotiaita oli 4 777, mikä on 10 prosenttia koko ikäryhmästä. Määrällisesti eniten vieraskielisiä koululaisia on Itäisessä suupiirissä, jossa heidän osuus kaikista samanikäisestä väestöstä on 16,2 prosenttia. Myös Keskeisessä suurpiirissä

vieraskielisten koululaisten osuus, 10,2 prosenttia.

Ulkomaan kansalaisista 11,2 prosenttia on syntynyt Suomessa. Eri kansalaisuusryhmillä määrä vaihtelee kuitenkin huomattavasti. Ruotsalaisista vajaa puolet on syntynyt Suomessa, joka kertoo monien pitkästä oleskelusta Suomessa, etenkin kun ruotsalaisten ikärakenteen painotus oli vanhemmissa ikäpolvissa. EU-maiden kansalaisista 12,1 prosenttia on syntynyt Suomessa. Venäläisistä 8,1 prosenttia ja aasialaisista 8,8 prosenttia on syntynyt Suomessa. Afrikkalaisista sitä vastoin 16,7 prosenttia on syntynyt Suomessa, somalialaisista viidennes. Suomessa syntyneiden osuus kertoo väestöryhmän maasaokeskeluajasta, vaikkakin kulttuuriset erot sekoittavat vertailua – lapsimäärät vaihtelevat paljon kansalaisuusryhmittäin. Samalla se kertoo myös maahan sopeutumisesta, perheen perustaminen sitouttaa usein hyvin asuinalueeseen.

8. Perheet ja syntyvyys

Vuodenvaihteessa 2006/2007 Helsingin vieraskielisistä oli naimisissa 38,4 prosenttia, mikä on enemmän kuin koko väestöllä. Tähän selityksenä on edellä mainittu nuorten aikuisten suuri määrä. Vuonna 2006 Helsingissä solmituista avioliitoista 24,7 prosentissa oli ulkomaalainen ainakin toisena puolisona, 7 prosenttia avioliitoista oli ulkomaalaisten kesken.

Vuonna 2007 Helsingissä oli 12 284 perhettä, joiden puolisoista ainakin toinen on ulkomaalainen. Perheissä oli yli 35 703 henkilöä. Vaikka osa ulkomaalaisista onkin avioitunut vasta Suomeen muutettuaan, avioliittoa suomalaisen kanssa voidaan pitää yhtenä suurena selittävänä tekijänä ulkomaalaisten muuttoon Suomeen ja Helsinkiin. Sukupuolijakauma on suomalais-ulkomaalaisperheissä suhteellisen tasainen, suomalaisia naisia on vähän enemmän liitossa ulkomaalaisen kanssa.

Taulukko 6. Ulkomaan kansalaisten perherakenne vuodenvaihteessa 2006/2007

Äidin/naisen kansalaisuus	Miehen/isän kansalaisuus	Henkilöitä	Perheitä yhteensä	Henkilöitä/perhe	Lapsia/perhe	Lapsettomat perheet %	Suuret perheet ¹⁾ %
Suomalainen	Ulkomaalainen	11 551	4 103	2,8	0,82	52,2	6,5
Ulkomaalainen	Suomalainen	9 596	3 267	2,9	0,94	49,2	9,1
Ulkomaalainen	Ulkomaalainen	10 288	3 308	3,1	1,11	41,6	9,7
Ulkomaalainen	Ei isää	3 908	1 464	2,7	1,67	.	12,3
Ei äitiä	Ulkomaalainen	360	142	2,5	1,54	.	5,6
Ulkom. perheet yhteensä		35 703	12 284	2,9	1,04	41,7	8,7
Kaikki helsinkiläiset perheet		367 822	138 151	2,7	0,83	50,2	5,3

¹⁾ 0-17-vuotiaita lapsia 3 tai enemmän

Lähde: Tilastokeskus

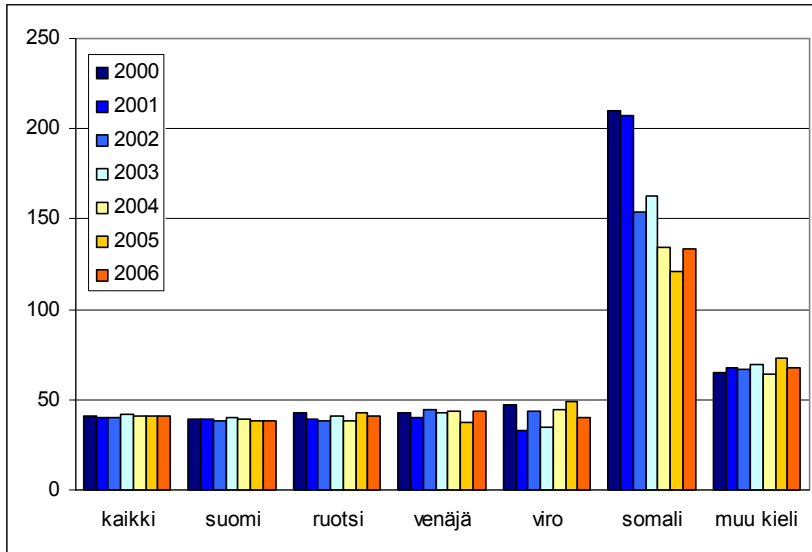
Helsingiläisten perheiden yleinen lapsiluku on 0,83, ulkomaalaisperheillä 1,04. Ulkomaalaisen äidin ja molempien ulkomaalaisten vanhempien lapsiluku on korkeampi. Ulkomaalaisperheissä on muihin perheisiin verrattuna vähemmän lapsettomia perheitä. Molempien vanhempien ollessa ulkomaalaisia lapsettomien perheiden osuus on kasvanut

ollen 41,6 prosenttia vuonna 2007. Suurten perheiden määrä on suurempi ulkomaalaisperheillä. Vajaalla yhdeksällä prosentilla ulkomaalaisperheistä on kolme tai enemmän alle 18-vuotiasta lasta, kaikilla perheillä vastaava osuus on 5,3 prosenttia.

Vuonna 2006 Helsingissä syntyi 40,9 lasta tuhatta 15–49-vuotiasta naista kohden. Vieraskielisillä vastaava hedelmällisyysluku oli korkeampi. Vieraskieliset äidit myös saavat lapsensa hieman nuorempina kuin koko väestön äidit. Syntyvyydessä on vaihtelua eri kansalaisuuksissa. Somalinkielisten naisten

syntyvyys on ollut muihin kieliryhmiin verrattuna selvästi korkeinta. Hedelmällisyys on lähes nelinkertainen koko väestöön nähden. Hedelmällisyys on kuitenkin laskenut viime vuosina nopeasti. Viron- ja venäjänkielisten naisten hedelmällisyys ei poikkea merkittävästi suomenkielisten hedelmällisyydestä.

Kuvio 17. Hedelmällisyys (syntyneitä 1 000 15-49-vuotiasta naista kohden) äidin äidinkielen mukaan Helsingissä vuosina 2000-2006



Lähde: Tilastokeskus

9. Asuminen

Ulkomaalaisten asumista voidaan tarkastella asuntokuntatilastoiden avulla. Ulkomaalais-asuntokunniksi lasketaan asuntokunnat, joissa on vähintään yksi ulkomaan kansalainen tai asuntokunnan viitehenkilö on ulkomaalainen. Asuntokunnan muodostavat kaikki samassa asuinhuoneistossa vakinaisesti asuvat henkilöt. Asuntokuntien viitehenkilöllä tarkoitetaan asuntokunnan suurituloisinta henkilöä. Tulotietoina on käytetty tilastointivuoden valtion veronalaisia tuloja. Mikäli suurituloisin on alle 25-vuotias lapsen asemassa oleva henkilö tai asuntokunnassa ei kenelläkään ole valtionveronalaisia tuloja, viitehenkilöksi määritellään asuntokunnan vanhin henkilö.

Ulkomaalaiset asuvat muita helsinkiläisiä huomattavasti yleisemmin vuokra-asunnoissa. Ulkomaalaisasuntokunnista 81,8 prosenttia asui vuokra-asunnoissa vuodenvaihteessa 2004/2005, kun kaikista asuntokunnista 50,5 prosenttia asui vuokralla. UI-

komaalaiset asuvat myös koko väestöä yleisemmin arava-vuokra-asunnoissa, sillä yli puolet vuokralla asuvista ulkomaalaisista asuu aravavuokra-asunnoissa, kun kaikista vuokralla olevista asuntokunnista 39,7 prosenttia asui arava-vuokralla.

Helsinkiläisillä asuntokunnilla omistusasuminen painottuu Pohjoiseen ja Koilliseen suurpiiriin, joissa yli puolet asuntokunnista omistaa asuntonsa. Ulkomaalaisasuntokunnilla omistusasuminen painottuu taas Eteläiseen suurpiiriin, jossa neljännes asuntokunnista omistaa asuntonsa ja Pohjoisessa suurpiiriin, jossa viidennes omistaa asuntonsa.

Vuokra-asumisessa ulkomaalaisasuntokunnilla arava-vuokrat painottuvat Koilliseen ja Itäiseen suurpiiriin, joissa kolme neljästä vuokralla olevista ulkomaalaisasuntokunnista asuu arava-vuokralla. Eteläisessä suurpiirissä taas lähes kaikki vuokraavat vapailta markki-

noilta asunnon. Myös Keskisessä suurpiirissä arava-vuokra-asuntojen osuus on pieni. Ulkomaalaisten asuntokuntien asunnonhallinta seuraa koko kaupungin asuntokuntien rakennetta. Itäisessä ja Koillisessa suurpiirissä on arava-vuokra-asuntoja runsaammin tarjolla, joten aravavuokrat ovat siellä yleisiä toisin kuin Eteläisessä ja Läntisessä suurpiirissä.

Koillisessa suurpiirissä ulkomaalaisten asuntohallintarakenteen poikkeaa eniten kaikista asuntokunnista. Alueen pohjoisosien isot pientaloalueet nostattavat omistusasumisen

osuuden puoleen, ulkomaalaisasuntokunnilla osuus on alle kymmenen prosenttia. Suurpiirissä ulkomaalaisasuntokunnat ovat keskittyneet asumaan niille alueille, joista löytyy vuokra-asuntoja runsaasti (Jakomäki, Pukimäki, Malmi, Latokartano). Eteläisen suurpiirin ulkomaalaisasuntokunnat poikkeavat taas eniten muiden alueiden ulkomaalaisasuntokunnista. Eteläisessä piirissä ulkomaalaisasuntokunnat omistavat enemmän asuntoja ja vuokraavat huomattavasti enemmän asuntoja vapailta markkinoilta.

Taulukko 7. Ulkomaalaisasuntokunnat asunnon hallintaperusteen mukaan suurpiireittäin vuodenvaihteessa 2004/2005

	Omistus- Vuokra-asunnot		Muu		Kaikki asuntokunnat	
	asunnot %	joista	hallintaperuste			
			arava-vuokra	muu vuokra		
Koko kaupunki	14,3	81,8	54,0	46,0	3,8	10 905
Eteläinen	24,5	69,1	4,6	95,4	6,4	1 836
Läntinen	13,6	83,4	57,0	43,0	2,9	1 702
Keskinen	14,5	83,1	33,9	66,1	2,4	1 379
Pohjoinen	21,8	76,1	57,2	42,8	2,2	418
Koillinen	9,1	88,8	74,4	25,6	2,1	1 843
Kaakkoinen	15,9	80,5	54,0	46,0	3,6	773
Itäinen	10,2	85,1	72,8	27,2	4,7	2 954

Lähde: Tilastokeskus

Ulkomaalaiset asuvat ahtaammin verrattuna muuhun väestöön. Ulkomaalaisasuntokunnista 22,7 prosenttia asuu ahtaasti, kun kaikista asuntokunnista 10,2 prosenttia on ahtaasti asuvia. (Normi 4:n mukaan: Enemmän kuin yksi henkilö huonetta kohden, kun keittiötä ei lasketa huonelukuun.) Ulkomaala-

laisasuntokunnissa on yhdellä henkilöllä keskimäärin 26,2 neliötä käytettävissä, kaikissa asuntokunnissa se on 33,7 m²/henkilö. Osaltaan ahtaasti asumista selittää se, että ulkomaalaisasuntokunnat ovat keskimääräistä suurempia, ja suurilla asuntokunnilla on asumis- ja vuokraus yleisempää.

10. Työllisyys ja työttömyys

Vuoden 2004 lopussa ulkomaalaistaustaisen väestön työllisyysaste Helsingissä oli 48,8 prosenttia, Helsingin seudulla se oli 50,6 prosenttia ja koko maassa 48,6 prosenttia Tilastokeskuksen väestötilastopalvelun tietojen mukaan. Ulkomaalaistaustaisten työttö-

myysaste oli Helsingissä 22,6 prosenttia, Helsingin seudulla 21,7 prosenttia ja koko maassa 23,7 prosenttia. Määrällisesti ulkomaalaistaustaisia työttömiä oli Helsingissä runsas 5 100, mikä on lähes neljännes koko maan ulkomaalaistaustaisista työttömistä.

Taulukko 8. Ulkomaalaistaustaiset* pääasiallisen toiminnan mukaan 31.12.2004

	Helsinki	Pääkaupunki-seutu	Muu Helsingin seutu	Helsingin seutu yhteensä	Koko maa
Työvoima	22 617	36 562	4 017	40 579	90 245
Työlliset	17 498	28 411	3 347	31 758	68 871
Työttömät	5 119	8 151	670	8 821	21 374
<i>Työllisyysaste 15-64 v., %</i>	48,8	49,9	57,6	50,6	48,6
<i>Työttömyysaste, %</i>	22,6	22,3	16,7	21,7	23,7
Työvoimaan kuulumattomat	21 781	34 975	3 390	38 365	90 565
0-14 -vuotiaat	5 858	10 726	1 142	11 868	26 996
Opiskelijat	3 899	6 623	625	7 248	20 596
Eläkeläiset	2 797	4 118	526	4 644	13 446
Kaikki muut	9 300	13 632	1 112	14 744	29 887
Yhteensä	44 398	71 537	7 407	78 944	180 810

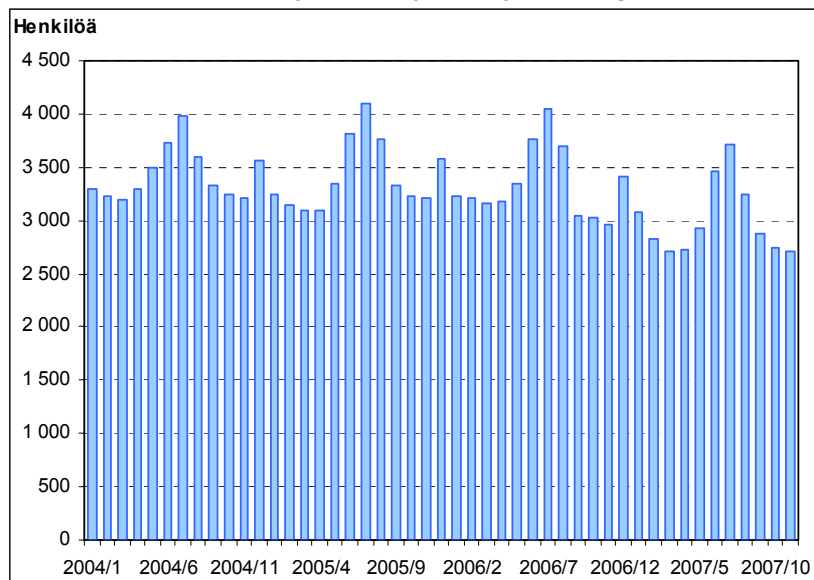
* ulkomaalaistaustaiset = ulkomaan kansalaiset ja ulkomailla syntyneet Suomen kansalaiset

Lähde: Tilastokeskus

Työvoimatoimistoon työttömiksi työnhakijoiksi on Helsingissä ilmoittautunut kuukausittain melko tasaisesti 3 000–4 000 ulkomaan kansalaista koko 2000-luvun. Selkeää muutosta parempaan näkyi vuoden 2006 loppu-

puolella, jolloin ulkomaalaisten työttömien määrä putosi alle 3000. Vuoden 2007 marraskuussa Helsingissä oli 2 700 työtöntä ulkomaan kansalaista.

Kuvio 18. Ulkomaalaiset työttömät työnhakijat Helsingissä 2004–2007/11



Lähde: Työministeriö, työväilytilasto

Ulkomaalaistaustaisten työllistymistilanne vaihtelee paljon kansalaisuusryhmittäin; joissain kansalaisuusryhmissä maahan on muuttettu ensisijaisesti työn takia, joissain ryhmissä maahan on tultu pakolaisina. Erityisesti pakolaistaustaisilla maahanmuuttajilla on ollut vaikeuksia työllistyä. Heikko koulutustausta lisää työttömyysriskiä. Vuoden 2004 väestölaskennan antamien tietojen mukaan EU-maista ja Pohjoismaista peräisin olevat muutajat olivat työllistyneet parhaiten, heistä työt-

töminä oli noin kymmenen prosenttia. Huonoiten olivat työllistyneet Afrikasta ja Lähi-idästä kotoisin olevat. Naisten työttömyys, 24 prosenttia oli ulkomaalaistaustaisilla hieman korkeampi kuin miesten, 21 prosenttia. Vuoden 2004 lopussa pitkäaikaistyöttömiä, eli yli vuoden työttöminä olleita, oli koko kaikista Suomen ulkomaalaisista työnhakijoista noin viidennes. Työttömyys on jatkunut pitkään etenkin ikääntyneillä ja heikosti koulutetuilla pakolaistaustaisilla maahanmuuttajilla.

Taulukko 9. Työllisyys- ja työttömyysasteet syntymävaltion mukaan vuonna 2004

	Työllisyysaste* (15-64 v.) %	Työttömyysaste**
Kaikki helsinkiläiset	68,2	9,5
Ulkomaalaistaustaiset helsinkiläiset yht.	48,8	22,6
<i>Syntymävaltion mukaan</i>		
Suomi	63,9	13,1
Ruotsi	66,2	10,5
Muu Pohjoismaa	58,9	8,5
Muu Länsi-Eurooppa	57,7	10,9
Baltian maat	58,0	15,9
Venäjä ja ent. Neuvostoliitto	47,4	27,9
Muu Eurooppa	48,3	23,8
Pohjois-Afrikka	37,0	43,6
Muu Afrikka	31,7	39,3
Pohjois-Amerikka	46,0	9,2
Latalainen Amerikka	48,0	19,0
Lähi-itä	36,8	38,0
Kaukoita ja muu Aasia	44,3	22,5
Australia ja Oseania	52,3	5,7
Muu tai tuntematon	61,7	11,5

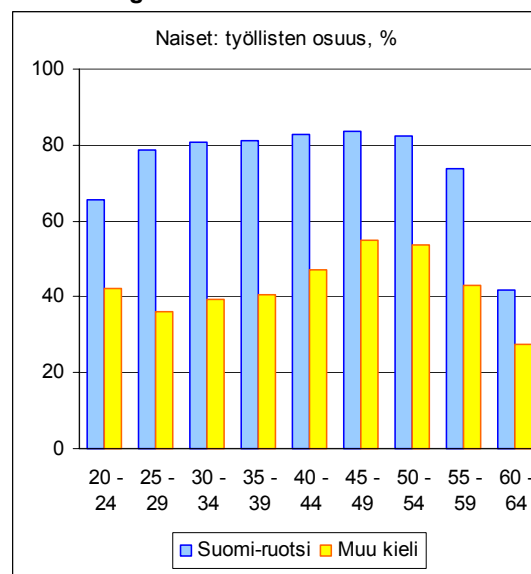
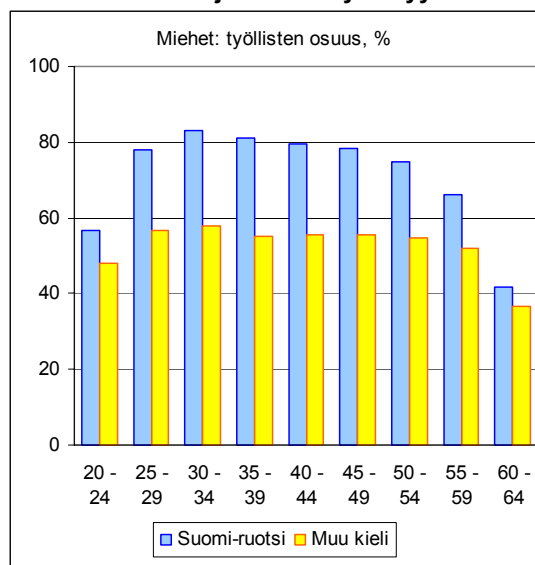
Työllisyysaste* = työllisten osuus 15-64 -vuotiaasta väestöstä

Työttömyysaste**= työttömien osuus työvoimasta

Lähde: Tilastokeskus.

Työllisyyden kehityksen tarkastelussa on kiinnitettävä huomiota siihen, että ulkomaan kansalaisista kielitaitoisimmat saavat nopeimmin Suomen kansalaisuuden. Tämän vuoksi työllisyyttä on hyvä tarkastella myös äidinkielen mukaan. Vieraskielisten työllisyystilanne on kantaväestöä heikempi. Ikäryhmittäin ja sukupuolen mukaan tarkasteltaessa

voidaan todeta, että vieraskielisten naisten työllistyminen on heikompaa kuin vieraskielisten miesten. Myös ikäjakaumassa on eroja. Miesten osuus on tasainen, mutta nuoremmassa ikäryhmissä osuus on matala ja vieraskielisten naisten työllisyystilanne on parhain 45–49-vuotiailla naisilla. Tämä osin selittyy lasten kanssa kotona olemisella.

Kuvio 19. Miesten ja naisten työllisyys äidinkielen mukaan Helsingissä 31.12.2005

Lähde: Tilastokeskus

11. Koulutus ja opiskelu

Väestön koulutustasotilatot sisältävät henkilön korkeimman Suomessa suoritettua tutkinnon sekä ulkomailla suoritettua tutkinnon, joista saadaan tietoja Opetushallitukselta, Terveystieteiden tutkimuskeskuksesta sekä Työministeriön työnhakijarekisteristä. Tutkintotiedot ovat vain niillä henkilöillä, joilla on suomalainen henkilötunnus. Tästä syystä monien ulkomaalaisten tutkintotiedot puuttuvat tutkintorekisteristä, ja ulkomaalaistaustaisten koulutustilannetta tarkasteltaessa täytyykin muistaa tämä puute tilastoissa.

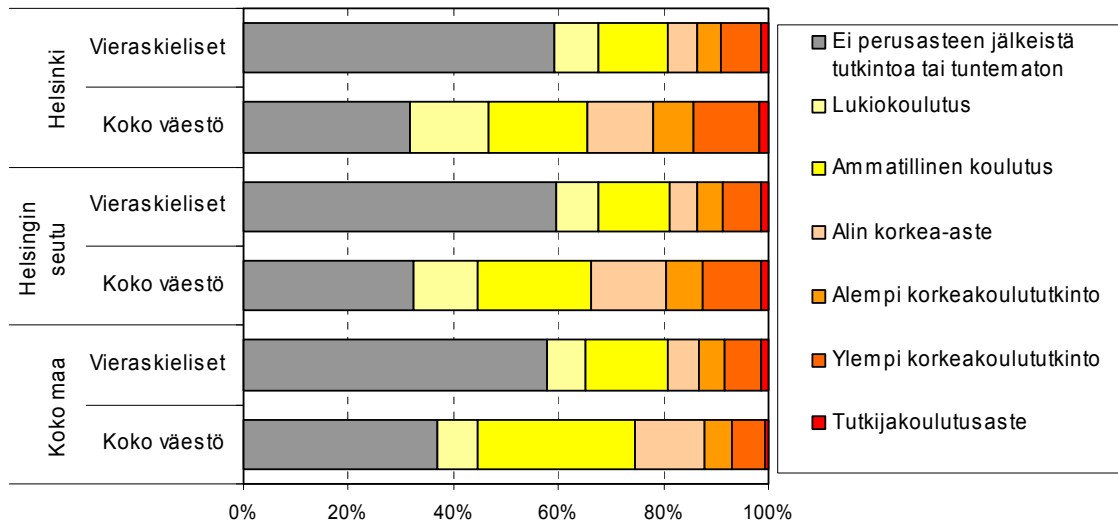
Vuoden 2005 lopussa 15 vuotta täyttäneistä Helsingissä asuvista vieraskielisistä 41 prosentilla oli rekisteröity peruskoulun jälkeinen tutkinto. Lukiokoulutus oli 8 prosentilla ja toisen asteen ammatillinen koulutus 13 prosentilla. Korkea-asteen koulutus oli rekisteröitynä 19 prosentilla vieraskielisistä. Koko Helsingin väestön koulutus rakenne poikkeaa muun Suomen väestön koulutus rakenteesta, mutta Helsingin vieraskielisen väestön koulu-

tusrakenne vastaa taas koko maan vieraskielisen väestön koulutus rakennetta.

Vieraskielisistä parhaiten koulutautuneita tutkintorekisterin mukaan ovat koko väestöstä poiketen vanhemmat ikäluokat; 40–60-vuotiaista yli puolella on peruskoulun jälkeinen tutkinto. Kuten koko väestöllä, naiset ovat vieraskielisilläkin paremmin koulutautuneita. Naisista 42 prosentilla on peruskoulun jälkeinen tutkinto, miehillä kahta prosenttiyksikköä vähemmän.

Koko Helsingin väestöön verrattuna vieraskieliset ovat suorittaneet suhteessa vähemmän keskiasteen tutkintoja, sen sijaan tutkijakoulutusasteen tutkintoja vieraskielisellä väestöllä on suhteessa lähes yhtä paljon kuin koko väestöllä. Ikäluokissa 20–29 ja yli 60-vuotiaat vieraskielisillä on tutkijakoulutusasteen tasoisia tutkintoja suhteessa enemmän kuin koko väestöllä, yli 60-vuotiailla myös ylempiä korkeakoulututkintoja.

Kuvio 20. 15 vuotta täyttänyt vieraskielinen ja koko väestö koulutusasteen mukaan Helsingissä, Helsingin seudulla ja koko maassa vuonna 2005



Tutkinto = korkein tai viimeksi suoritettu rinnakkainen tutkinto, Vieraskieliset = muun kuin suomen- tai ruotsinkieliset
Lähde: Tilastokeskus

Helsingin lukiokoulutuksessa oli vuonna 2005 1 120 äidinkieleltään muun kuin suomen tai ruotsinkielistä opiskelijaa eli 7,3 prosenttia koko opiskelijamäärästä. Koko maahan ja muihin suuriin kaupunkeihin verrattu Helsingin lukioissa opiskelee selkeästi enemmän vieraskielisiä opiskelijoita. Koko maan vieraskielisistä lukiolaisista jopa 36 prosenttia opiskeli Helsingin lukioissa, kaikkia lukio-opiskelijoista osuus oli vain 14 prosenttia.

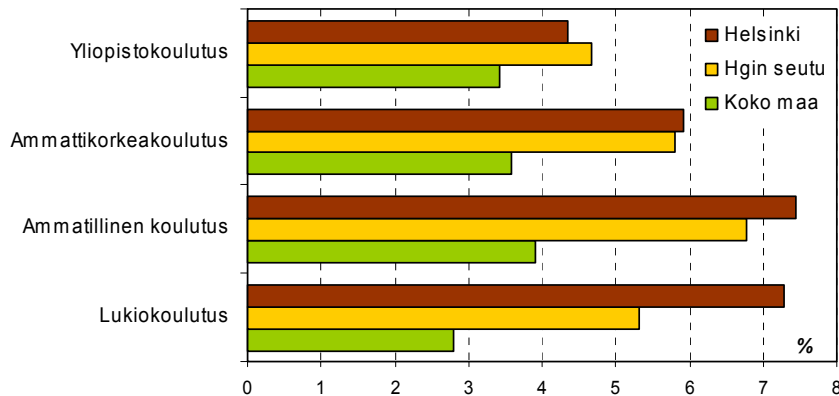
Ammatillisella toisella asteella vieraskielisten opiskelijaosuus oli samankokoinen kuin lukioissa, 7,4 prosenttia. Määrällisesti heitä oli 2 260 opiskelijaa. Ammatillisessa koulutuksessa kaupunkikohtaiset erot eivät ole niin suuria, Espoon ammatillisessa vieraskielisten osuus opiskelijoista on Helsinkiä suurempikin. Neljännes koko maan vieraskielisistä ammatillisen opiskelijoista opiskelee Helsingissä.

Korkeakoulutuksessa äidinkieleltään muun kuin suomen tai ruotsinkielisten osuu-

det opiskelijoista ovat toista astetta pienemmät. Helsingissä sijaitsevissa ammattikorkeakouluissa opiskeli 1 160 äidinkieleltään muun kuin suomen tai ruotsinkielistä eli 5,9 prosenttia koko opiskelijamäärästä. Suurista kaupungeista Espoossa vieraskielisten opiskelijoiden osuus on suurempi, yli yhdeksän prosenttia. Helsingin osuus koko maan vieraskielisistä ammattikorkeakouluopiskelijoista on neljännes.

Helsingin yliopistoissa opiskeli 2 060 äidinkieleltään muun kuin suomen tai ruotsinkielistä vuonna 2005 eli 4,3 prosenttia koko opiskelijamäärästä. Yliopistokoulutuksessa vieraskielisten opiskelijaosuudessa on vähiten eroa Helsingin ja muun Suomen välillä. Espoossa on myös vieraskielisten yliopisto-opiskelijoiden osuus Helsinkiä suurempi. Koko maan vieraskielisistä yliopisto-opiskelijoista 34 prosenttia opiskelee Helsingissä.

Kuvio 21. Äidinkieltään muun kuin suomen tai ruotsinkielisten osuus kaikista opiskelijoista tutkintoon tähtäävässä koulutuksessa vuonna 2005



Lähde: Tilastokeskus

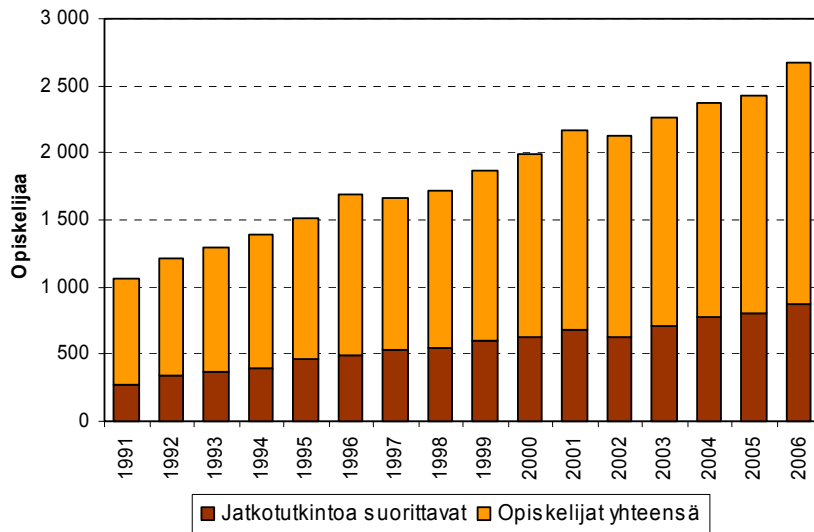
Kansalaisuuden mukaan pääkaupungin alueella sijaitsevissa seitsemässä ammattikorkeakoulussa opiskeli tutkintoon johtavassa koulutuksessa vuonna 2005 yhteensä 1 568 ulkomaista opiskelijaa. Kaikista opiskelijoista heidän osuutensa on 4,4 prosenttia. Ulkomaisista opiskelijoista lähes puolet, 47 prosenttia, oli Euroopasta. Afrikkalaisia opiskelijoista oli 28 prosenttia ja aasialaisia 20 prosenttia ().

Pääkaupunkiseudun yliopistoissa oli vuonna 2006 suorittamassa tutkintoa 2 674 ulkomaista opiskelijaa, joista jatko-opiskelijoita oli 868. Kaikista yliopisto-opiskelijoista heidän osuutensa on 4,2 prosenttia. Yli puolet, 55 prosenttia opiskelijoista oli eurooppalaisia, 30,5 prosenttia aasialaisia, 5,4 prosenttia afrikka-

laisia ja 4,4 prosenttia pohjoisamerikkalaisia. Ulkomaisten opiskelijoiden kotikunta ei ole tiedoissa (Kota-tietokanta, Opetusministeriö).

Helsingin yliopisto, jossa on yliopistoista eniten ulkomaalaisia tutkinto-opiskelijoita, oli vuonna 2006 saanut eniten tutkintoa suorittavia opiskelijoita venäläisistä (15,1 %), virolaisista (9,8 %), kiinalaisista (7,0 %) ja saksalaisista (6,3 %). Edelleen ulkomaisten opiskelijoiden osuus kaikista opiskelijoista on hyvin pieni, 3,8 prosenttia. Ulkomaalaisten jatko-opintojen osuus on merkittävä, vuonna 2006 tutkintoon johtavassa koulutuksessa olevista ulkomaalaisista opiskelijoista 36 prosenttia suoritti lisensiaatti- tai tohtorintutkintoon johtavaa koulutusta

Kuvio 22. Tutkintoa suorittavat ulkomaiset opiskelijat pääkaupunkiseudun yliopistoissa vuosina 1991–2006



Mukana HY, TKK, HKKK, SHH, TaiK, SibA, TeaK ja KuvA.
Lähde: Kota-tietokanta, Opetusministeriö

12. Tiivistelmä

Vuodenvaihteessa 2006/2007 Helsingissä oli 33 196 ulkomaan kansalaista, mikä on 5,9 prosenttia koko väestöstä. Ulkomaalaistaustaisia oli 50 599 henkilöä eli 9 prosenttia väestöstä. Suurimmat ulkomaalaisryhmät ovat venäläiset ja virolaiset. 46 542 vieraskielisten osuus väestöstä on 8,2 prosenttia. Reilu viidennes vieraskielisistä ulkomaan kansalaisista on venäjänkielisiä.

Helsinki on selkeästi muuttovoittoinen ulkomaalaisista läpi 1990- ja 2000-luvun ulkomaiden kanssa. Vuodesta 2005 lähtien ulkomainen tulomuutto on kasvanut 1990-luvun runsaiden muuttovuosien tasolle. Vuonna 2006 ulkomailta muutti Helsinkiin 5 452 henkeä. Heistä 67,8 prosenttia eli lähes 3 700 henkilöä oli ulkomaan kansalaisia. Ulkomailta Helsinkiin muuttavista ulkomaankansalaisista selvästi suurin ryhmä on EU-maiden kansalaiset, joiden osuus tulomuutoista oli 37,7 prosenttia.

Lähtömuuttajien määrät vaihtelevat vuosittain selvästi enemmän kuin tulomuuttojen määrät. Vuonna 2006 Helsingistä ulkomaille muutti 2 963 henkilöä, joista ulkomaan kansalaisia oli 26,6 prosenttia. Ulkomaalaisista muuttajista 58,2 prosenttia muutti EU-maihin.

Suomen muiden alueiden kanssa lähtö- ja tulomuutot ovat lähes tasan Helsingin pysyessä kuitenkin positiivisen nettomuuton puolella. Vuonna 2006 Helsinkiin muutti 2 209 ulkomaan kansalaista muualta Suomesta ja vastaavasti poismuuttajia muualla Suomeen oli 1 809 henkeä.

Helsingin ulkomaalaisväestö on ikärakenteeltaan nuorempi kuin koko kaupungin väestö. Painotus on 25-45 ikävuoden välillä. Vieraskielisistä vajaa viidennes on alle 15-vuotiaita, ja yli 65-vuotiaita on vain 3,5 prosenttia.

Vieraskielisten syntyvyys on korkeampaa kuin koko väestön ja vieraskieliset äidit synnyttävät hieman nuorempina kuin koko väestön äidit. Ikärakenne, samoin kuin syntyvyyskin vaihtelevat paljon kansalaisuusryhmittäin. Vuonna 2007 Helsingissä oli 12 284 perhettä, joiden puolisoista ainakin toinen oli ulkomaan kansalainen.

Ulkomaalaiset asuvat muuta väestöä enemmän vuokra-asunnoissa. Vuodenvaihteessa 2004/2005 vuokralla asujia oli 81,8 prosenttia. Asumismuodot seuraavat koko kaupungin asumistrendiä.

Helsingissä on viime vuosina ollut työttömiksi työnhakijoiksi ilmoittautuneena 3 200–4 000 ulkomaan kansalaista. Työttömyystilanne vaihtelee paljon kansalaisuusryhmittäin. Maahanmuuttajien työllisyystilanne on parantunut viime vuosina.

Helsingissä asuvista 15 vuotta täyttäneistä vieraskielisistä 41 prosentilla oli peruskoulun jälkeinen tutkinto vuoden 2005 lopussa. Toi-

sen asteen ammatillinen koulutus oli 13 prosentilla ja korkea-asteen koulutus oli rekisteröitynä 19 prosentilla.

Helsingiläisissä lukioissa vieraskielisiä oli opiskelijoista 7,3 prosenttia ja ammatillisessa koulutuksessa 7,4 prosenttia. Ammattikorkeiden opiskelijoista vieraskielisiä oli 5,9 prosenttia ja yliopistojen 4,3 prosenttia vuonna 2005.

Lähteet:

Tilastokeskus, väestötilastot
Tilastokeskus, koulutustilastot
Tilastokeskus, työssäkäyntitilasto
Tilastokeskus, asumisen tilastot
Opetusministeriö, Kotatietokanta
Työministeriö, maahanmuuttotilastot
Työministeriö, työnvälitystilasto
Ammattikorkeakoulut 2005, Opetusministeriön julkaisuja 2006:42
Helsingin yliopiston tilastot

Käsitteet ja luokitukset

Tilastoitavaan väestöön kuuluu Helsingissä vakituisesti asuva väestö. Ne henkilöt, joilla on ollut kotipaikka Helsingissä tilastointipäivänä kuuluvat tilastoitavaan väestöön riippumatta kansalaisuudesta. Ulkomaalaisella on kotipaikka Suomessa, jos hänen oleskelunsa on tarkoitettu kestämaan tai on kestänyt vähintään yhden vuoden. Turvapaikanhakija saa kotipaikan vasta kun hänen hakemuksensa on hyväksytty. Kiintiöpakolaiset ja turvapaikan saaneet pakolaiset kuuluvat siis kotikuntansa väestöön. Diplomaattisissa edustustoissa tai vastaavissa työskentelevillä ulkomaan kansalaisilla ja heidän perheenjäsenillään ei ole kotipaikkaa Suomessa, joten he eivät kuulu tilastoitavaan väestöön.

Syntymämaaksi tilastoidaan se maa, joka on ollut äidin vakituinen kotimaa lapsen syntyessä. Ulkomailla syntyneissä voi olla mukana kansalaisuudeltaan suomalaisia, kuten Suomessa syntyneissä on ulkomaan kansalaisia.

Vieraskielisiin kuuluu kaikki muut kuin suomen-, ruotsin- ja saamenkieliset. Ulkomaalaistaustaiset, joiden äidinkieli on suomi, eivät kuulu tarkasteltavaan joukkoon. Äidinkieli rekisteröidään tilastoihin samalla kun vanhemmat ilmoittavat lapsen nimen.

Ulkomaan kansalaisella tarkoitetaan Suomessa pysyvästi asuvaa henkilöä, jolla ei ole Suomen kansalaisuutta. Kansalaisuudella tarkoitetaan jonkin maan kansalaisena olemista. Yleensä kansalaisuus saadaan syntyessä, mutta sen voi myös vaihtaa muuttaessa toiseen maahan. Yhdellä henkilöllä voi olla useamman maan kansalaisuus. Jos kansalaisuuksista yksi on Suomen, henkilö tilastoidaan suomalaiseksi. Jos henkilöllä on useita ulkomaan kansalaisuuksia, hänet tilastoidaan sen maan kansalaiseksi, jonka passilla hän on tullut maahan.

Ulkomaalaistaustaisella tarkoitetaan sekä ulkomaiden kansalaisia että ulkomailla syntyneitä Suomen kansalaisia. Ulkomaiden kansalaisissa on siis myös Suomessa syntyneitä mukana. Ulkomailla syntyneet Suomen kansalaiset sisältävät niin suomalaiseen perheeseen ulkomailla syntyneet ja takaisin Suomeen muuttaneet, kuin ulkomaalaiset, jotka ovat muuttaneet Suomeen ja vaihtaneet kansalaisuutensa Suomeen.

Luvussa 10 käytetyt aluejaot

Syntymävaltio

Suomi = Suomessa syntyneet muun maan kansalaiset

Ruotsi

Muu Pohjoismaa = Tanska, Norja, Islanti

Muu Länsi-Eurooppa = Alankomaat, Andorra, Belgia, Britannia, Espanja, Irlanti, Italia, Itävalta, Kreikka, Kypros, Luxemburg, Malta, Monaco, Portugali, Ranska, Saksa, Sveitsi

Baltian maat = Viro, Latvia, Liettua

Venäjä ja entinen Neuvostoliitto

Muu Eurooppa = Albania, ent. Jugoslavia, Serbia & Montenegro, Kroatia, Slovenia, Bosnia-Hertsegovina, Makedonia, Bulgaria, Puola, Romania, Unkari, ent. Tšhekkoslovakia, Slovakia, Tšhekki, Valko-Venäjä, Ukraina, Moldova

Pohjois-Afrikka = Algeria, Libya, Marokko, Tunisia, Egypti

Muut Afrikan maat

Pohjois-Amerikka = Yhdysvallat, Kanada

Latinalainen Amerikka = Keski-Amerikka ja Karibia, Etelä-Amerikka

Lähi-itä = Irak, Israel, Jordania, Libanon, Oman, Saudi-Arabia, Syyria, Turkki, Jemen

Kaukoitää ja muu Aasia = Iran, muut Aasian maat, Euroopan ulkopuoliset entiset NL-maat

Australia ja Oseania

Muu ja tuntematon = syntymävaltio tuntematon + entinen Itä-Saksa, Färösaaret, Gibraltar, Huippuvuoret + San Mayen, Liechtenstein, San Marino, Vatikaani